

Arapça-Türkçe Leksikografiye Dair Bir Tenkit Yazısı: Serdar Mutçalı'nın Arapça-Türkçe Sözlük Örneği

Hüseyin GÜNDAY*

Özet

Sözlük bir yabancı dil öğrencisinin eğitimi esnasında kendisinden asla vazgeçemeyeceği temel bir gereksinim olup, aynı zamanda herhangi bir dille ilgili olarak sözlük yazarlığı sahasında ortaya konulan çabalar da o dile verilen önemin tipik bir göstergesidir. Bu makale söz konusu fenomeni Arapça-Türkçe sözlükçülüğü açısından ele alacak ve bu alanda hazırlanmış en popüler sözlük olan Serdar Mutçalı'nın el-Mu'cemü'l-'Arabîyyü'l-Hadîs adlı çalışmasını muhteva açısından kritik edecektir.

Abstract

A Critical Essay About Arabic-Turkish Lexicography: The Example of Serdar Mutçalı's Arapça-Türkçe Sözlük

Dictionary is an essential and indispensable requirement for a foreign language student in the process of learning. At the same time, the efforts expended on lexicographical area with respect to a specific language is a typical indication of the importance given to that language. So, this article will discuss this phenomenon in terms of the Arabic-Turkish lexicology, and criticize the most popular Arabic-Turkish dictionary (al-Mu'cem al-'Arabîyya al-Hadîs) prepared by Serdar Mutçalı in terms of content.

Anahtar Kelimeler: Sözlük, sözlük hazırlama, hata, Arapça.

Key Words: Dictionary, lexicography, mistake, Arabic.

* Öğr.Gör.Dr., Uludağ Ü. İlahiyat Fakültesi, hgunday@hotmail.com

Giriş

Bir terim olarak Türkçemize “sözlük yazarlığı” veya “sözlük hazırlama sanatı” şeklinde çevirebileceğimiz *leksikografi*, bizde, teorik veya pratik düzlemde üzerinde yeterince emek harcanmış ya da kafa yorulmuş bir alan sayılmaz.¹ Bu noktadaki eksiklik, dilin ve kültürün en etkin aktarım organlarından biri olan nitelikli ve kapsamlı sözlüklerin ortaya çıkışını geciktirdiği gibi, bir disiplin olarak ülkemizde leksikoloji (sözlük bilimi)nin de cılız bir gelişim seyri göstermesinde etkili olmuştur.

Gerçi son yıllarda, özellikle İngilizce-Türkçe sözlüklerin çeşitliliği, bunlardaki keyfiyet ve kemiyet hususları bu vadide epey yol alındığını ortaya koyduğundan, bu karamsar tablonun, en azından kimi Batı dillerinden yana bir parça iyimserlik arz ettiği düşünülebilir. Buna karşın, kültür mirasımızın kodlarıyla sıkı sıkıya irtibatlı olduğu sayısız kaynağın dili olan Arapça için aynı özveriyle çalışılıp ter döküldüğünü ne yâzık ki söyleyemeyiz.

Bu noktadaki başarısızlığın, en azından dönemsel olarak bazı siyasi ve ekonomik mülahazalarla izah edilebilecek tarafları bulunmaktadır. Ancak yakın zamanlara gelecek olduğumuzda da, mesela son 25-30 yıl içerisinde hareketlenmeye başlayan sözlük yapıcılığı sürecinde kat edilebilecek makul bir mesafenin maalesef alınmadığı görülmektedir. Bu yüzden bu makalede biz, ihmal edildiğini düşündüğümüz leksikografi sahasına, mütevazı bir tenkit yazısıyla katkı yapmayı arzulamaktayız.

Belirtmek gerekir ki, sözlükçülük sahasına ilişkin tenkit çabaları, Arapların klasik döneme ait eserlerinden itibaren tanık olduğumuz köklü ve yaygın bir geleneği temsil etmektedir. En eski sözlük örneklerinde dahi müelliflerin, bazı sözcük, deyim veya ifadelerin hareketlerine, harflerine ya da kelimenin etimolojik veya linguistik tahlillerine itiraz ettikleri, hatta bununla kalmayıp yerine doğru biçimini teklif ettikleri görülmektedir. Bu sözlük yazarları, katılmadıkları bir hususa “هَذَا خَطَأٌ” biçimindeki klişe bir ibareyle itiraz edip, kendi tercihlerini yine bir başka klişe olan “وَالصَّوَابُ (...)” cümlesiyle ifade ediyorlardı. Örneğin ez-Zebîdî, *Tâcu'l-'arûs*'unda

¹ Avrupa'da ve Amerika'da genelde leksikoloji özelde leksikografi alanlarında ne yoğun bir entelektüel ve akademik çaba sarfedildiği noktasında fikir edinmek için, Ali el-Kâsimî'nin *'İlmu'l-luğa ve sinâ'atu'l-mu'cem* adlı eserinin sonunda yer alan zengin içerikli bibliyografyaya bir göz atmak yeterli gelebilir. bkz. Ali el-Kâsimî, *'İlmu'l-Luğa ve Sinâ'atu'l-Mu'cem*, Matâbi'u Câmi'ati'l-Melik Se'ûd, 2. Baskı, 1991, s.173-200.

فِي الْمَثَلِ (كَتَبَكَ الصَّيْدُ) هَكَذَا فِي النُّسخِ بغيرِ أَلِفٍ، وَالصَّوَابُ (أَكْتَبَكَ
الصَّيْدُ وَالرَّمِي) وَأَكْتَبَ لَكَ فَارْمِهِ أَي دَنَا مِنْكَ.

demek suretiyle diğer sözlük nüshalarındaki yanlışlığı açıkça belirtir ve doğru olduğunu düşündüğü biçimi ekler.² Benzer bir tashih işlemi *Kitâbu'l-'Ayn* müellifinde de görülür:³

وَنَزَحَتِ الْبَيْتُ أَي قَلَّ مَاؤُهَا وَالصَّوَابُ عِنْدِي "نَزَحَتِ الْبَيْتُ" أَي أُسْتَقِي مَا فِيهَا

Klasik sözlüklerin yüzyıllar boyu tenkit ve tashih süzgecinden geçerek günümüz sözlüklerine devrettiği söz hazinesi, bugün artık madde başlarında şekil ve anlam itibarıyla yüksek bir standarda kavuşmuş gibidir. Ancak yakın zamanlarda dahi, Arap dünyasında hazırlanan sözlüklerin imlâ noktasında ciddi hataları bulunmaktadır. Sözgelimi, meşhur *el-Muncid* sözlüğünün mukaddimesinde tanıtılan mezid fiil baplarının ve bazı isimlerin imlâsında vasıl hemzesi yerine hala katı hemze kullanılıyor olması (إِفْعَلٌ / اِنْفَعَلٌ / اِسْتَفْعَلٌ / اِسْمُ الْمَكَانِ) çarpıcı bir örnek olabilir.⁴

Serdar Mutçalı'nın, tenkide konu edeceğimiz Dağarcık yayınlarından çıkmış olan *Arapça-Türkçe Sözlük (الْمُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ)* adlı çalışmasına gelecek olursak, bizim emsalleri içerisinde özellikle bu sözlüğü esas alma sebebimiz, onun, Arapça-Türkçe sözlüğe ihtiyaç duyan hemen herkesin başvurduğu popüler bir kaynak olmasından, dolayısıyla Arapça'ya bir şekilde ilgi duyanlarca iyi bilinen bir örnek teşkil etmesinden ileri gelmektedir. Ancak doğrudan bu eserin tenkidine geçmeden önce, Türkiye'de bu güne kadar hazırlanmış olan Arapça-Türkçe sözlük çalışmalarının kısa tanıtımlı bir listesini takdim etmeyi ve haklarında bazı muhtasar yorumlarda bulunmayı uygun görmekteyiz.

² ez-Zebîdî, *Tâcu'l-'arûs min cevâhiri'l-kâmûs*, thk. Komisyon, Dâru'l-hidâye, y.y., t.y., c. IV, s. 111.

³ el-Halîl b. Ahmed el-Ferâhidî, *Kitâbu'l-'ayn*, thk. Mehdi el-Mahzûmî-İbrahim es-Semarrâi, Dâru ve Mektebetü'l-hilâl, y.y., t.y., c. III, s. 162.

⁴ Antuvân Ni'me- Isâm Müdevver- Lewis Uceyl- Mitri Şemmâs, *el-Muncid*, Dâru'l-Meşrik, 2. Baskı, Beyrut, 2001, s. ن، ل، ك

<u>Sözlüğün adı</u>	<u>Bazı özellikleri</u>	<u>Referans bilgileri</u>
مُعْجَمُ اللُّغَةِ Arapça-Türkçe Büyük Lügat	Modern Arapça-Türkçe sözlük ihtiyacıyla telif edilen ilk hacimli sözlüktür. İki cilt halinde tasarlanan eserin ancak birinci cildi tamamlanabilmiş ve <i>Sad</i> harfine kadar gelinebilmiştir. Sözlüğe konulan madde seçiminde yeterince özenli davranılmadığı, kitabın takrizlerinde belirtilenin aksine umumiyetle nâdir ve garip madde başlıklarının tercih edildiği görülmektedir. Bu yönüyle, modern okurun ve yeni kuşakların ihtiyacını karşılamada yetersiz kalmaktadır.	Hüseyin Atay- Mustafa Atay- İbrahim Atay, Bayrak Matbaası, Ankara, 1964, (1166 sayfa)
القَامُوسُ الْجَدِيدُ Arapça-Türkçe Yeni Kâmûs	Orta boy bir sözlük olup, uzun yıllar İmam Hatip Liselerinde ve İlahiyat Fakültelerinde kaynak kitap olarak kullanılmıştır. Ancak sonraki baskılarda güncellemeler yapılmadığı için yeni terminoloji noktasında bir takım eksiklikler mevcuttur.	Hayrettin Karaman-Bekir Topaloğlu, Nesil Yayınları, İstanbul, 1967, (536 sayfa)
المَوَارِدُ Arapça-Türkçe Lügat	Türkçe'de yapılmış en hacimli ikinci Arapça-Türkçe sözlüktür. İbn Manzûr'un <i>Lisânu'l-'Arabî</i> ve Cevherî'nin <i>es-Sihâhî</i> gibi klasik kaynakları esas alırken, modern dile ve kavramlara ait karşılıkların bulunmaması bariz bir eksiklik olarak dikkati çekmektedir.	Mevlüt Sarı, Bahar Yayınları, İstanbul, 1980, (1695 sayfa)
قَامُوسُ الْجَيْبِ Arapça-Türkçe Türkçe-Arapça Cep Lügati	Bilhassa modern Arapça öğrenenlerin, kendisinden uzun yıllardan beri yararlanageldikleri küçük hacimli ilk cep sözlüğüdür.	Erol Ayyıldız, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1984, (377 sayfa)
لُغَاتُ: اَرَاپْچَا-تُورْكِي // تُورْكِي-عَرَبِي Lügat: Arapça-Türkçe // Türkçe-Arapça	Kelimelerin, telaffuz edildiği şekliyle ilk harften sonra doğru alfabetik olarak dizildiği ilk Arapça-Türkçe sözlüktür.	Mahmut Toptaş, Cantaş Yayınları, İstanbul, 1991, (341 sayfa)

البيانات

Büyük

Arapça-Türkçe

Lügat

Mahmut Toptaş'ın *Cep Lügati*'nden sonra, dizilimde sözcüğü teşkil eden harf sırasının esas alındığı ikinci Arapça-Türkçe sözlüktür. Bu sözcük hacimli olmasına karşın, gerek dizgi ve mizanpej noktasındaki zaafı, gerekse de içerdiği sözcüklerin büyük ölçüde klasik karakterde oluşu geniş kitlelerin istifadesi önünde engel teşkil etmiştir.

Arif Erkan, Yasin Yayinevi, 2 Cilt, İstanbul, 2004, (1.Cilt:1295 sayfa; 2.Cilt: 1100 sayfa)

القاموس العربي المعاصر

Arapça-Türkçe

Türkçe-Arapça Modern

Arapça Sözlük

Modern Arapça'da ve özellikle de günümüz medya dilinde yaygın olarak kullanılan kalıp ifadeler, deyimler ve kavramlar üzerine yapılmış ilk çalışma olması açısından alanında öncü bir eserdir.

İ. Muhammed Yolcu-Nurullah Çetin, Bireşik Yayıncılık, İstanbul, 1993, (965 sayfa)

المعجم: عربي - تركي

Arapça-Türkçe Sözlük

Gerek hacim, gerekse madde seçimi itibarıyla, bu maktalede tenkide konu edeceğimiz çalışma ayarında modern bir sözlüktür.

Kadir Güneş, Mektep Yayınları, İstanbul, 2010, (1344 sayfa)

الموارد (لطلاب)

قاموس عربي - تركي

Yazarının, daha önce yayınladığı hacimli çalışması *el-Mevârid*'in muhteva itibarıyla basitleştirilmiş ve hacim itibarıyla küçültülmüş versiyonudur.

Mevlüt Sarı, Bahar Yayınları, İstanbul, tarih yok, (851 sayfa)

Arapça-Türkçe Talebe Lügatı

معجم مُصطلحات العلوم الإجتماعية:

عربي - تركي - إنجليزي - فرنسي

Arapça-Türkçe-İngilizce-Fransızca

Sosyal Bilimler Sözlüğü

Ahmet Zeki Bedevî'nin *Mu'cemu mustalahâti'l-'ulûmi'l-ictimâ'îye* adlı eseri temel alınarak Türkçe'ye kazandırılmış olan, sosyal bilimlere ait bir kavram sözlüğüdür. Kavramların karşılıklarının ikiden fazla dilde gösterildiği (multilingual) bizdeki ilk çalışmadır.

Ali Yılmaz, İFAV Yayınları, İstanbul, 1995, (327 sayfa)

<p>Arapça-Türkçe // Türkçe-Arapça Cep Lügatı</p>	<p>Her Arapça kelimeye sadece bir Türkçe karşılık öneren mütevazı bir cep sözlüğüdür.</p>	<p>Şerafettin Şenaslan, Ravza Yayınları, İstanbul, tarih yok, (490 sayfa)</p>
<p>Arapça-Türkçe-İngilizce Deyimler Sözlüğü</p>	<p>Kalıplaşmış ifadeleri ve deyimleri içeren bu sözlüğün en özgün tarafı, deyimlerden pek çoğunun örnek cümle içerisinde kullanılıp, çevirilerinin de altında verilmiş olmasıdır.</p>	<p>Halil Uysal, Uysal Kitabevi, Konya 1997, (516 sayfa)</p>
<p>Yaşayan Arapça: Modern Arapçanın Sözlüğü</p>	<p>İlgili sözcüklerin konularına göre düzenlendiği Türkiye'deki ilk ve tek çalışmadır. Ch. Pellat'ın <i>Arabe Vivant</i> adlı eserinin temel aldığı bu eser, bilhassa kompozisyon derslerinde Türkçe'den Arapça'ya çeviri yapacak olan öğrencilere büyük kolaylık sağlamaktadır.</p>	<p>Nasuhi Ünal Karaarslan, Atatürk Üni. Fen-Edebiyat Fak. Yayınları, Erzurum, 1995, (630 sayfa)</p>
<p>Arapça-Türkçe Deyimler, Kalıp İfadeler, Atasözleri Sözlüğü</p>	<p>Bu sözlükte, kelimenin önce kök manası verilir, arkasından o maddeye ilişkin bazı deyim, atasözü ve kalıp ifadelerin Türkçe'leri idiyomatik bir kaygı içerisinde verilmeye çalışılmıştır.</p>	<p>Taceddin Uzun- Sait Şimşek, Elif Yayınları, İstanbul, 1994, (414 sayfa)</p>
<p>Arapça-Türkçe Sözlük</p>	<p>Hacim itibarıyla en kapsamlı Arapça-Türkçe sözlük budur. Mütellif, ana ve ara maddelerin seçiminde büyük ölçüde Mevlüt Sarı'nın <i>el-Mevârid</i>'ini esas aldığından, ona ilişkin zikredilen kusurlar bu eser için de geçerlidir. Bu çalışmada sözcükler, kök esasına göre değil, telaffuz ediliş biçimleri dikkate alınarak sıralanmıştır.</p>	<p>Mehmet Kanar, Say Yayınları, İstanbul, 2009, (1888 sayfa)</p>

Arapça-Türkçe Sözlük (الْمَعْجَمُ الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ) Adlı Eserin

Tenkidi

Önsöz'ünde de belirtildiği üzere, Serdar Mutçalı, bu sözlük çalışmasında Alman müsteşrik Hans Wehr'e ait olduğunu ifade ettiği *A Dictionary of Modern Written Arabic* (1961) adlı Arapça-İngilizce sözlüğü esas almıştır. Esasen bu çalışma, yaklaşık 10 yıl süren hummalı bir materyal toplama süreci sonrasında teşekkül eden ve 1952 senesinde Arapça-Almanca olarak yayınlanan *Arabisches Wörterbuch für die Schriftsprache der Gegenwart* adlı eserin, daha sonra J. Milton Cowan'ın katkılarıyla bugünkü mükemmel şeklini aldığı kolektif bir çabanın ürünüdür. Hans Wehr daha 1960 baskısındaki Sunuş (Introduction) yazısında, eserin teşekkül sürecine katkı yapan geniş bir gönüllü kadrosuna işaret eder.⁵

Arap dünyasında, geçen yüzyılın başından itibaren bilim ve kültür dünyasına adeta akın eden on binlerce sözcük, deyim veya terime uygun karşılıklar bulma yönündeki çabalar Hans Wehr ve arkadaşları tarafından büyük bir ciddiyet, vukuf ve titizlikle takip edilmiş, kullanım-daki yaygınlık ve genel kabul kriterleri de dikkate alınmak suretiyle bu modern sözlük oluşturulmuştur. Ülkemizde 1995 senesinden itibaren Arapça meraklılarının büyük ilgi gösterdiği bu sözlük, öyle anlaşılıyor ki, modern tabir ve kavramları karşılamada yetersiz kalan emsallerini büyük ölçüde unutulmaya mahkûm etmiştir.

Bu makale çalışmasında bizim böyle bir eseri incelemeye konu yapmamızın temel nedeni tam da bu noktaya dayanmaktadır. Yani, Arapça ile bir şekilde bağlantısı olan hemen herkesin kütüphanesinde bulunan böylesine popüler bir sözlüğün, yaptığı onca/onlarca baskıya rağmen çeviriden kaynaklanan mühim ve fâhiş hataları muhtevasında ısrarla tekrarlıyor olmasıdır. Dürüstçe ifade etmek gerekirse, sözlük gibi temel ve vazgeçilemez bir materyaldeki belirgin hataların her defasında tekrarlanmış olması, ilgilenenlerin düzeyi ve eleştiri yoksunluğu noktasında bir fikir verdiği gibi, yazarın veya yayınevinin okur karşısındaki sorumluluğu ilkesine de dikkatlerimizi çekmektedir.

İlgili sözlükte tenkide konu edilecek hususlar, tablolar yardımıyla sistematik bir tasnif içerisinde ele alınıp zengin örneklerle desteklenmeye çalışılacaktır. Bu arada, müellif tarafından bir sözcüğün yazımında veya anlamlandırılmasında yapılan bir hataya sadece işaret etmekle yetinmeyip, bunun doğru biçimini göstermeyi de uygun görmekteyiz. Ayrıca bir sözcük veya ibaredeki hatanın tam olarak bulun-

⁵ Hans Wehr, *A Dictionary of Modern Written Arabic*, Düzenleme: J. Milton Cowan, Spoken Language Services, Inc., 3. Baskı, New York, 1976, s.X-XII.

duğu kısma ya da harekeye dikkat çekmek gayesiyle, ilgili kısımlar ko-yultulmuş zemin üzerinde beyaz harflerle gösterilmiştir. Böylece sağla-nan kontrast sayesinde hatanın net biçimde fark edilmesi hedeflenmiş-tir. Şimdi Arapça-Türkçe Sözlük (الْمُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ) adlı sözlükte rastla-dığımız ve değişik kategoriler altında değerlendirilebilecek olan hataları tablolar yardımıyla göstermeye çalışalım.

A) Morfolojik Yanlışlıklar (Sarf Hataları)

1. Fiil Baplarının Yanlış Yazımı

Arapça'da özellikle bir sülâsi kökün mâzî ve muzârî sîgalarının orta harf (aynel-fiil) hareketlerinin en başından doğru öğrenilmesi gerekmektedir. Bablarla ilgili olarak, yanlış öğrenilen bir bilginin telafisi ileride güç olacağından, dil hocalarının bilhassa emin olmadıkları durumlarda öğrencileri sözlüğe yönlendirmeleri uygun olacaktır. Ancak Serdar Mutçalı'nın sözlüğünde, bu en temel ve kritik konuda ciddi hatalar yer almaktadır. Aşağıda hem sülâsi fiillerin mâzî ve muzârî hallerindeki hareke hataları, hem de baplara ilişkin başka bazı hatalar topluca gösterilmiştir.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَجَلَ . يَأْجُلُ	أَجَلْ . يَأْجُلُ	وَهَبَ . يَهَبُ	وَهَبْ . يَهَبُ
فَرَّ . يَقْرُرُ	فَرَّ . يَقْرُرُ	ضَمَّنَ . يَضْمَنُ	ضَمَّنْ . يَضْمَنُ
سَخَطَ . يَسْخَطُ	سَخَطُ . يَسْخَطُ	وَقَعَتْ ~	وَقَعَتْ الْعَيْنُ
شَمَتَ . يَشْمَتُ	شَمَتْ . يَشْمَتُ	رَغَدَ . يَرْغُدُ	رَغَدْ . يَرْغُدُ
يَقْرُرُ ~	يَقْرُرُ لَهُ الْحَالُ	رَفَّ . يَرْفُفُ	رَفَّ . يَرْفُفُ (رِفَافٌ)
لَا يَقْرُرُ ~	لَا يَقْرُرُ لَهُ قَرَارٌ	رَلَجَ . يَرْلِجُ	رَلَجْ . يَرْلِجُ
فَقِمَ . يَفْقِمُ	فَقِمَ . يَفْقِمُ	رَلَلْتُ	رَلَلْتُ
وَطَسَ . يَاطِسُ	وَطَسَ . يَاطِسُ	لَمْ يَسْبِقْ ~	لَمْ يَسْبِقْ لِي ~
رَطَبَ . يَرْطَبُ	رَطَبَ . يَرْطَبُ	أَزَقَ . يَأْزُقُ	أَزَقَ . يَأْزُقُ
شَكَسَ . يَشْكُسُ	شَكَسَ . يَشْكُسُ	لَا يَسْهَلُ ~	لَا يَسْهَلُ أَنْ
هَنَأَهُ ~	هَنَأَهُ بِنَجَاحِهِ	شَبِقَ	شَبِقَ
اسْتَحْوَانَ	اسْتَحْوَانَ	لَمْ يَكُنْ لِيَضْعَبَ ~	لَمْ يَكُنْ لِيَضْعَبَ

2. Fiillerin İmlâlarının veya Malum-Meçhullük Durumlarının Yanlış Yazılması

Aşağıdaki örnekler incelendiğinde, pek çok mâlum (etken) fiilin meçhûl (edilgen) çatıda oluşturulduğu, bilhassa illet harflerinin yazımı hususunda yanlış tercihlerin yapıldığı görülmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
تَعَالَى	تَعَالِي	أَضْمَحَلَّ	أَضْمَحَلَّ
انْكَبَى	انْكَبَا	تَعَجَّبَ	تَعَجَّبَبَ
بَدَأَ لِلْعِيَانِ	بَدَأَ لِلْعِيَانِ	عَرَفَ ≈	عُرِفَ حَقَّ الْمَعْرِفَةِ
دَسَى	دَسَا	دَاجَى	دَاجَا
أَخِيَا	أَخِيِي	تَدَسَّى	تَدَسَّا
اسْتَحْيَا	اسْتَحْيِيِي	أُولِعَ	أُلِعَ
أَرْخَى / تَرَاخَى	أَرْخَا / تَرَاخَا	رَجَّى	رَجَّجَا
إِثْتَمَّ	إِثْتَامَّ	أَكْبَى	أَكْبَا
شَقَا . يَشْقُو	شَقَى . يَشْقَى	أَسَا . يَأْسُو	أَسَى . يَأْسُو
كَسَا . يَكْسُو	كَسَى . يَكْسُو	خَلَا ≈	خَلَى إِلَى نَفْسِهِ
حَيَّى . يَحْيَا	حَيِي . يَحْيِي	≈ أَمَّ شَتَا	صَافَ الزَّمَانَ أَمَّ شَتَى
لِيَحْيِيَ الْمَلِكُ	لِيَحْيِي الْمَلِكُ	حَيَّاكَ اللَّهُ	حَيَّاكَ اللَّهُ
تَحَسَّى	تَحَسَا	لَا يُعْرَضُ	لَا يُعَاوَضُ

3. İsm-i Fâillerin ve Mübâlağa Sîgalarının Yanlış Yazılması

Bir çok örnekte ism-i fâillerin ism-i mefûl biçiminde yazıldığı, mübâlağa sîgalarındaki şeddelerin atıldığı, yersiz harfler ilâve edildiği, ya da uygunsuz hareketler konulduğu dikkat çekmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مُعْتَرٍ	مُعْتَرٍ	مُؤْتِرٍ	مُؤْتِرٍ
مُدَّحِرَةٌ	مُدَّحِرَةٌ	مُدَّحِرٍ	مُدَّحِرٍ
مُخْتَلِطٌ	مُخْتَلِطٌ	مُؤْتِقٌ ، مُؤْتِقٌ	مُؤْتِقٌ / مُؤْتِقٌ
مُحَامِيَةٌ	مُحَامِيَةٌ	مُتَّارِجِحٌ	مُتَّارِجِحٌ
مُخْطِئٌ	مُخْطِئٌ	مُسْتَحْلِمٌ	مُسْتَحْلِمٌ
مُتَطَيِّبٌ	مُتَطَيِّبٌ	مُسَمِّدَاتٌ	مُسَمِّدَاتٌ
مُتَلَوِّنٌ	مُتَلَوِّنٌ	مُهَيِّئٌ	مُهَيِّئٌ
مُضَارِعٌ	مُضَارِعٌ	شَاكٌ	شَاكٌ
ظُرُوفٌ مُخَفِّمَةٌ	ظُرُوفٌ مُخَفِّمَةٌ	رَائِعَةٌ	رَائِعَةٌ
نَظَارَةٌ مُعْظِمَةٌ	نَظَارَةٌ مُعْظِمَةٌ	لَيْلَةٌ شَادِيَةٌ	لَيْلَةٌ شَادِيَةٌ
صَاحِبُ الْعِظْمَةِ	صَاحِبُ الْعِظْمَةِ	خَفِيفُ الْعَرَضِيِّنِ (...)	خَفِيفُ الْعَرَضِيِّنِ
مُعَوِّدٌ ≈	طَائِرٌ مُعَوِّدٌ	الْوُحُوشُ الصَّارِيَةُ	الْوُحُوشُ الصَّارِيَةُ
الأَرْضِي الْمُنْخَفِضَةُ	الأَرْضِي الْمُنْخَفِضَةُ	سَلَكُ الْإِنْصِهَارِ الْوَقِي ≈	سَلَكُ الْإِنْصِهَارِ الْوَقِي
سَوُومٌ	سَوُومٌ	رُحُومٌ	رُحُومٌ
قُنُوعٌ	قُنُوعٌ	سَكِيَّتٌ	سَكِيَّتٌ
سَأَالٌ	سَأَالٌ	نَقَادَةٌ	نَقَادَةٌ
قِطَارٌ سَبَّاقٌ	قِطَارٌ سَابِقٌ	مَلَاكٌ	مَلَاكٌ

4. İsm-i Mefullerin Yanlış Yazılması

Bazı durumlarda ism-i mefüller ism-i fâil sîgasında yazılmış, pek çok örnekte de yanlış hareke ve harf kullanımına gidilmiştir.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مُدَوِّسٌ	مُدَّاسٌ	مُحَقِّقٌ	مُحَقَّاقٌ
مُرْوَدٌ	مُرَّودٌ	مُدَّخِرٌ	مُدَّخَرٌ
مُصَفِّحٌ	مُصَفَّحٌ	مُسَجِّجٌ	مُسَجَّجٌ
مُقَارِنٌ	مُقَارَّانٌ	مُضْطَنِّعٌ	مُضْطَنَّعٌ
مُتَّفِزٌ	مُتَّفَزٌ	مُمَاهِدٌ	مُمَاهَدٌ
مُحَقِّزٌ	مُحَّقِّزٌ	مُنتَصِفٌ	مُنتَصَّفٌ
مُلَعَّى	مُلَّعَى	مَرْوِقَاتٌ	مَرْوَقَاتٌ
مُسْتَوْرَدَاتٌ	مُسْتَوَّرَادٌ	مَنْهِيٌّ	مَنْهَيٌّ
صُورَةٌ مُكَبَّرَةٌ	صُورَةٌ مُكَّبَّرَةٌ	دَوْلَةٌ مُنْتَلَبَةٌ	دَوْلَةٌ مُنْتَلَبَةٌ
مُعَرَّضٌ لِلْحَطَرِ	مُعَرَّضٌ لِلْحَطَرِ	مَنْسِيٌّ	أَصْبَحَ نَسِيًّا مَنْسِيًّا

5. Masterların Yanlış Yazılması

Gerek sülâsi mücerred, gerekse mezîd pek çok fiilin mastarı ya eksik veya fazla harf sebebiyle veyahut da yanlış harekeleme yüzünden hatalı olarak yazılmış. Üstelik bu sözcüklerin bir bölümü oldukça popüler mastarlardır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
نُزُولُ الْمَطَرِ	نُزُلُ الْمَطَرِ	طَلْحٌ	طَلْحٌ
شِبَعٌ	(شِبَع) شِبَاعٌ	خُرُوجٌ	(خَرَج) خُرُوجٌ
مُواخَذَةٌ	مُواخَذَةٌ	هَبُوطٌ	هَبُوطٌ
سَلْوٌ	(سَلَا) سَلْوٌ	صَبِيٌّ ، صَبِيٌّ	صَبِيٌّ (صَبَا/إِنْبَصَا)

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
صَبْرٌ	صَبْرٌ (صَارَ صَبْرًا)	صَبْرٌ	صَبْرٌ (صَرَحَ صَبْرًا)
سُرْعًا	سُرْعًا (سَادَ سُرْعًا)	سُرْعًا ، سُرْعًا	سُرْعًا ، سُرْعًا (سَرَعَ سُرْعًا)
مُرَاعَاةً	مُرَاعَاةً	رَبِيًّا	رَبِيًّا (رَاقَ رَبِيًّا)
مُدَارَاةً	مُدَارَاةً	مُرَاعَاةً	مُرَاعَاةً
مُسَاقَاةً	مُسَاقَاةً	مُسَاقَاةً	مُسَاقَاةً
مُلَامَاةً	مُلَامَاةً	مُبَارَاةً	مُبَارَاةً (أَقَامَ مُبَارَاةً)
مُرَاعَاةً	مُرَاعَاةً	مُرَاعَاةً ل	مُرَاعَاةً ل
مُتَمَاعَاةً	مُتَمَاعَاةً	مُتَمَاعَاةً	مُتَمَاعَاةً (مَانَعَ مُتَمَاعَاةً)
طَهَاةً	طَهَاةً	طَمَاعَاةً	طَمَاعَاةً
عَلَانَاةً	عَلَانَاةً (عَلَنَ عَلَانَاةً)	طَوَاعَاةً	طَوَاعَاةً
صَلَاةً	صَلَاةً (صَلَحَ صَلَاةً)	كَرَاهَاةً	كَرَاهَاةً (كَرِهَ كَرَاهَاةً)
عَلَى كَرَاهَاةً	عَلَى كَرَاهَاةً	رَفَاهَاةً	رَفَاهَاةً (رَفِهَ رَفَاهَاةً)
إِسْتِشْفَاةً	إِسْتِشْفَاةً	فَلَمْعَاةً	فَلَمْعَاةً
تَنْسِيْقًا	تَنْسِيْقًا	تَلْفُظًا	تَلْفُظًا
تَسْبِيْحًا	تَسْبِيْحًا	رُفْصَةً	رُفْصَةً
لِيْنُ الْعِظَامِ	لِيْنُ الْعِظَامِ	طَبِيبُ الْعِرْقِ	طَبِيبُ الْعِرْقِ
تَسْرِيفًا	تَأْمِيْنٌ صِدْدُ السَّرْفَةِ	تَسْرِيفًا	التَّزْجِيْمَةُ السَّبْعِيْنِيَّةُ
جَوْزُ الطَّيْبِ	جَوْزُ الطَّيْبِ	طَائِرَةُ الْمُطَارَاةِ	طَائِرَةُ الْمُطَارَاةِ
مُبَارَاةً نِهَائِيَّةً	مُبَارَاةً نِهَائِيَّةً	سِيَاسَةُ التَّوَشُّعِ	سِيَاسَةُ التَّوَشُّعِ
أَدَاعٍ بِالتَّلْفِزَةِ	أَدَاعٍ بِالتَّلْفِزَةِ	مُنَاجَاةُ الْأَرْوَاحِ	مُنَاجَاةُ الْأَرْوَاحِ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
تَحْتَ رِعَايَةٍ	تَحْتَ رِعَايَتٍ	نَزَالٌ = مُنَازِلَةٌ	نَزَالٌ = مُنَازِلٌ
التَّحْسُنِ	سار في سبيل التحسين	السَّجَاعَةِ	هُوَ مِنَ السَّجَاعَةِ بِمَكَانٍ
≈ الحِرَاسَةِ	تَعَاقَبَ الْجُنُودُ فِي الْحِرَاسَةِ	≈ الرُّقِيِّ	سار في مدارج الرُّقِيِّ
		طَبَّطَبَةً	طَبَّطَبَةً

6. Sıfat-ı Müşebbehelerin ve İsm-i Tafdillerin Yanlış Yazılması

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَدَهَى	أَدَهَاءٌ	ذَقْتُ	ذَابٌ
رَهْلٌ	رَهْلٌ	رَحِيٌّ	رَحِيٌّ
لَهْتَى	لَهْتَاءٌ	صَدِيٌّ	صَدِيٌّ
الْيَهْطَانِ	أَبُو الْيَهْطَانِ	لَهْتَانٌ	لَهْتَانٌ
عُلِيًّا	أَعْلَى - عُلِيَاءٌ	الضُّمِّ	أَبْجَدِيَّةُ الضُّمِّ
≈ شَجِيهَةٌ	شَجِّ مَوْ شَجِيهَةٌ	الصُّغْرَى	الْيَهْيَايَةُ الصُّغْرَى
≈ الْقُصْوَى	لِلضَّرُورَةِ الْقُصْوَى	عَدْبَةٌ	مِيَاءٌ عَدْبِيَّةٌ

7. İsm-i Zaman ve Mekân, İsm-i Âlet ve İsm-i Tasğîr Gibi Diğer Sarf Kalıplarının Yanlış Yazılması

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مِرَابٌ	مِرَابٌ	مِشْجَبٌ	مِشْجَابٌ
سَحَانَاتٌ	سَحَانَاتٌ	حَرَامَةٌ	حَرَامَةٌ
مَارِقٌ	مَارِقٌ	مَرُوطِيٌّ	مَرُوطِيٌّ
مَعْرُضُ الْأَرْيَاءِ	مَعْرُضُ الْأَرْيَاءِ	آلٌ بِهِ الْمَطَافُ	آلٌ بِهِ الْمَضَافُ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
ذَاتِيَّةٌ	ذَاتِيَّةٌ	مَاهِيَّةٌ	مَاهِيَّةٌ
خُوِيٌّ	خُوِيٌّ	نَازِيَّةٌ	نَازِيَّةٌ
مَاءٌ أَجَاجٌ	مَاءٌ أَجَاجٌ	شُعَيْرَاتٌ	شُعَيْرَاتٌ
دُوْبِيَّةٌ	دُوْبِيَّةٌ	خُوِيَصَّةٌ	خُوِيَصَّةٌ
		أَخِيذٌ	أَخِيذٌ

8) İsm-i Mensup

İsm-i mensupların sonunda bulunan Yâ harfi daima şeddeli olup her üç harekeyi de kabul etmektedir. Halbuki Mutçalı'nın sözlüğünde bunların -Osmanlıca'da olduğu gibi- çok büyük oranda şeddesiz yazıldığı görülmektedir.

DOĞRUSU	EKSİK YAZIM	DOĞRUSU	EKSİK YAZIM
أَدَبِيٌّ	أَدَبِيٌّ	أَبَدِيٌّ	أَبَدِيٌّ
أَهْلِيٌّ	أَهْلِيٌّ	أَبُوِيٌّ	أَبُوِيٌّ
أَرْضِيٌّ	أَرْضِيٌّ	أَنَانِيٌّ	أَنَانِيٌّ
أَرْوَبِيٌّ	أَرْوَبِيٌّ	أَرْدُبِيٌّ	أَرْدُبِيٌّ
تَأْسِيسِيٌّ	تَأْسِيسِيٌّ	أَسَاسِيٌّ	أَسَاسِيٌّ
حَمَلِيٌّ	حَمَلِيٌّ	تَارِيخِيٌّ	تَارِيخِيٌّ
حَالِيٌّ	حَالِيٌّ	حَنْبَلِيٌّ	حَنْبَلِيٌّ
حَوْلِيٌّ	حَوْلِيٌّ	حَالِيًّا	حَالِيًّا
خَشَبِيٌّ	خَشَبِيٌّ	خَرْفِيٌّ	خَرْفِيٌّ
خَطَبِيٌّ	خَطَبِيٌّ	خُضْرِيٌّ	خُضْرِيٌّ
دَمِيٌّ	دَمِيٌّ	خُمَاسِيٌّ	خُمَاسِيٌّ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
ذَاتِي	ذَاتِي	ذَرِّي	ذَرِّي
رُذُورِي	رُذُورِي	رَافِضِي	رَافِضِي
مَسَامِي	مَسَامِي	سُنِّي	سُنِّي
شَرَارِي	شَرَارِي	شَفَاهِي	شَفَاهِي
شَهْرِي	شَهْرِي	تَشْنُجِي	تَشْنُجِي
صَبَاحِي	صَبَاحِي	شَهْوِي	شَهْوِي
شُكْرِي	شُكْرِي	سُعودِي	سُعودِي
صُحْفِي	صُحْفِي	شُوعِي	شُوعِي
صَحَافِي	صَحَافِي	شِيعِي	شِيعِي
شَاهَانِي	شَاهَانِي	أَسْهُمِي	أَسْهُمِي
شَفْهِي	شَفْهِي	سَامِي	سَامِي
صَحْرَاوِي	صَحْرَاوِي	عُمْرَانِي	عُمْرَانِي
صَحْرِي	صَحْرِي	فُطْرِي	فُطْرِي
الْعُذْرِي	الْعُذْرِي	طُولِي	طُولِي
قَيْسَرِي	قَيْسَرِي	فِنِيقِي	فِنِيقِي
رَبْلِي = رَبْلِي	رَبْلِي	يَابَانِي	يَابَانِي
نَسْوِي	نَسْوِي	شَتْوِي	شَتْوِي
دُهْنِيَات	دُهْنِيَات	رَادِيكَالِي	رَادِيكَال
مِثَالِي النَّزْعَةِ	مِثَال نَزْعَةِ	أُنْسِي	كَعْبُ أُنْسِي
أَرِسْتُفَرَاتِي	أَرِسْتُفَرَات	حَالِيَّة	صُورَةُ حَالِيَّة

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
سَوْدَاوِي	مِرَاجِ سَوْدَائِي	عَادِيَّاتُ الْأُمُورِ	عَادِيَّاتُ الْأُمُورِ
قَرْنَ سَمْعِي	قَرْنَ سَمْعِي	السِّتَارُ الْفِضِّي	السِّتَارُ الْفِضِّي
بِالرَّسْمِي	شَبِيهَةٌ بِالرَّسْمِي	العَقَارِي	السَّجَلُ الْعَقَارِي
العَقْلِي	المَذْهَبُ الْعَقْلِي	العَلِيْفِيَّةُ	الْمَنْطِقَةُ الْخَلِيْفِيَّةُ

9) Nâkıs-ı Yâi ve Lefif Fiillerin İsm-i Mefulleri

Bunlardaki Yâ harfleri daima şeddeli olup üç harekeyi de kabul eder.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
مَرْتَبِي	مَرْتَبِي	مَحْمِي	مَحْمِي
مَحْصِي	مَحْصِي	مَحْنِي	مَحْنِي
		مَحْزِي	مَحْزِي

10) فَعِيلٌ Vezninde Gelen Sıfatlar ve فُعُولٌ Vezninde Gelen Masterlar

Bunlardaki Yâ harfi de daima şeddelidir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
شَقِي	شَقِي	سَمِي	سَمِي
سَبِي	سَبِي	سَوِي	سَوِي
زَهِي	زَهِي	الرُّقِي (...)	قَطَعَ شَوْطًا فِي الرُّقِي

B) Sentaktik Yanlılıklar (Nahiv Hataları)

Bilindiği gibi Arapça'da kelimelerin irabı yani son harflerinin aldığı hareketler ya da biçimler, cümleyi anlamlandırmada son derece önemlidir. Halbuki incelemeye konu sözlükte bulunan pek çok kelimenin son hareketi belirtilmemiş ya da yanlış yazılmıştır. Kısacası, Arapça'da kelimelerin irabı harekeyle, harfle, mahalli ve takdiri olabileceğinden, bu durumdaki kelimelerin sonlarının mutlaka doğru şekilde hareketlenmiş olması sözlük bilgisi açısından son derece önemlidir. Şimdi aşağıda bu kategori altında değerlendirilebilecek bir takım hatalara göz atalım:

1. Gayr-i Munsarif Kelimelerin Son Harekeleri Belirtilmemiş veya Yanlış Yazılmış

İsm-i tafdil sığası, bazı sıfat-ı müşebbehe kalıpları ve çoğul vezinleri gayr-i munsarif olduklarından bunların sonlarının tenvin kabul etmediğinin sözlükte mutlaka belirtilmesi gerekirdi.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
أَحْوَصُ	أَحْوَص	أَحْوَجُ	أَحْوَج
أَخْرَسُ	أَخْرَس	أَخْوَزُ	أَخْوَر
أَزَّتْ	أَزَّت	أَخْرَقُ	أَخْرَق
أَزَبُ	أَزَب	أَزْسَجُ	أَزْسَج
أَصْغَرُ	أَصْغَر	أَشْمَلُ	أَشْمَل
أَخَوَاصُ	أَخَوَاص	أَقْصَرُ	أَقْصَر
دَوَابُ	دَوَاب	خَطَاطِيفُ	خَطَاطِيف
مَدَائِقُ	مَدَائِق	دَبَابِيسُ	دَبَابِيس
زَرَائِبِي	زَرَائِبِي	ذَرَارِي	ذَرَارِي
مَسَامُ	مَسَام	سَرَارِي	سَرَارِي
أَشْقِيَاءُ	أَشْقِيَاء	أَذْكِيَاءُ	أَذْكِيَاء
أَصْحَاءُ	أَصْحَاء	أَخْسَاءُ	أَخْسَاء

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
عَضْبَانٌ	عَضْبَانٌ	مَصَارِينُ	مَصَارِينُ
غَيْرَانٌ	غَيْرَانٌ	غَضَارِيفٌ	غَضَارِيفٌ
أَقَاحِي	أَقَاحِي	أَكَاذِيبٌ	أَكَاذِيبٌ
أَمَانِيٌّ ≈ أَمَانِي	أَمْنِيَّةٌ جِ أَمَانِي	حَوَارِي	حَوَارِي
قَوْسٌ قَنَاحٌ	قَوْسٌ قَنَاحٌ	مَقَارٌ ≈ مَقَارٌ	مَقَرٌّ جِ مَقَارٌ
عَدُوٌّ أَلَدٌ	عَدُوٌّ أَلَدٌ	وَطَائِفٌ ≈ وَطَائِفٌ	تَقَلَّبَ فِي وَطَائِفٍ
مِنْ تَجَارِبٍ	عَانِي مِنْ تَجَارِبٍ	عَشَوَاءٌ ≈ عَشَوَاءٌ	يَخْبِطُ خَبِطَ عَشَوَاءٍ
مَظَانٌ	مَظَنَّةٌ جِ مَظَانٌ	سَوْدَاءٌ بَيْضَاءٌ	مَا رَدَّ سَوْدَاءٌ وَلَا بَيْضَاءٌ

2. Sonunda Yâ veya Elif Olan Sözcüklerin Son Harekesi

Arapçada sonunda Elif olup mâkabli fethalı olan isimlere maksûr; Yâ olup mâkabli kesralı olan isimlere mankûs; kelimeye sonradan şeddeli Yâ harfi birleştirilip mâkabli kesralı kılınan isimlere de ism-i mensûb adı verilir. Bunlara ilaveten Nâkıs-ı Yâi ve lefif fiillerin ism-i mefulleri de şeddeli Yâ harfine sahiptir. Ayrıca sonu illetli olan fiillerden failün vezninde sıfat-ı müşebbehe gelirse veya fuülün vezninde mastar gelirse bunların sonundaki Yâ harfi de şeddeli olmak zorundadır. Sözün özü, bu tür yapıların son harekeleri belirtilmediği takdirde bu isimlerin birbirine karışma olasılığı yüksektir. Bu yüzden, sözü edilen kategorilerde yer alan ve aralarındaki ince farkları ancak Sarf ve Nahiv bilgisi çok iyi olan kimselerin sezebileceği bu tür isimlerin son harekelerinin mutlaka belirtilmesi gerekirdi. Halbuki Mutçalı'nın sözlüğünde bu husus dikkate alınmamış. Şimdi sırayla bunlara ilişkin örnekleri görelim.

a) Mankûs İsimler

Mankûs isimlerde harf-i tarif bulunmadığında sonundaki Yâ harfi gizli kalır. Buradaki Yâ harfinin varlığını ifade etmek için de sonuna kesralı bir tenvin konulmalıdır. Aşağıdaki örneklerde bu noktanın dikkate alınmadığı görülmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
شَارٌ	شَارٌ	أَبٌ	أَبٌ
قَانٌ	قَانٌ	وَاطٍ	وَاطٍ
سَامٌ	مَنْدُوبٌ سَامٌ	أَحْمَرٌ قَانٌ	أَحْمَرٌ قَانٌ
أَثْفٌ	أَثْفِي	طَوَاشٍ	طَوَاشِي
مَرَاثٌ	مَرْثِيَةٌ ج مَرَاثٌ	أَوَانٌ	أَوَانٌ
مُكَارٌ	مُكَارٌ	تَسْرٌ	تَسْرٌ
مُرَاءٌ	مُرَاءٌ	حَوَافٍ	حَافَةٌ ج حَوَافٍ
صَحَارٌ	صَحْرَاءٌ ج صَحَارٌ	مَعَ التَّمَادِي	مَعَ التَّمَادِي
أَرَاضٌ صَحْرَاوِيَّةٌ	أَرَاضٌ صَحْرَاوِيَّةٌ	أَبَادٌ بَيْضَاءٌ	أَبَادٌ بَيْضَاءٌ
الأَرَاضِي الأَوَاطِيَّةُ	الأَرَاضِي الأَوَاطِيَّةُ	نَادِي رِيَاضِي	نَادِي رِيَاضِي
مَذْكُورٌ بَعَالِيَهُ	مَذْكُورٌ بَعَالِيَهُ	تَدَاوَلَتْهُ الأَيْدِي	تَدَاوَلَتْ الأَيْدِي

b) Maksûr İsimler

Maksûr isimlerin sonunda Elif veya Yâ şeklinde yazılan bir Elif bulunup bu harflerin mâkablî de meftûh olmak zorundadır. Bu tür isimler tüm irab hallerinde takdiran irab alırlar. Ancak bu isimler gayri munsarif ise tenvinsiz, munsarif olduğunda da tenvinli olarak yazılırlar.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
صِبَا	صِبَا	رِبَا	رِبَا
صَدَى	صَدَى	دُجَى	دُجَى
مَأْوَى	مَأْوَى	رِصَى؛ رِصَا	رِصَى؛ رِصَا
مُسَمَّى	مُسَمَّى	مُحَيَا	مُحَيَا
مَأْوَى لَيْلِي	مَأْوَى لَيْلِي	مُقَوَّى ≈	وَرَقٌ مُقَوَّى

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مَفْهُي	مَفْهِي	مَعْرِي	مَعْرِي
مَأْتِي	مَأْتِي	مُتَوَطِي	مُتَوَطِي
مِذْرِي	مِذْرِي	مِضْنِي	مِضْنِي
مِسْمِي	مِسْمِي	مِضْنِي	مِضْنِي
دُو مَعْرِي	دُو مَعْرِي	مَوْلِي	مَوْلِي
مَعْرِي دَقِيقِي	مَعْرِي دَقِيقِي	مَرَاي	مَرَاي
مَرْعِي	مَرْعِي	دُو مَعْرِي	دُو مَعْرِي
مُضْطَمِي	مُضْطَمِي	مُضْطَمِي	مُضْطَمِي
إِسْم مَعْنِي	إِسْم مَعْنِي	مُشْتَكِي =	مُشْتَكِي عَلَيْهِ
صَعَا = وَ صَعَا	صَعُو وَ صَعَا	رُؤْيَا	(رَأَى) رُؤْيَا
عَرِي =	عَرِي الصَّدَاقَةِ	حُمِي =	حُمِي الْمُسْتَنْقَعَاتِ
الْمُوَصِّي =	الْمُوَصِّي إِلَيْهِ	لَا غِيْلِي عَنْهُ	لَا غِيْلِي عَنْهُ
عَنْ رِصِي	عَنْ رِصِي	إِلَى مَلَاي بَعِيدِ	إِلَى مَلَاي بَعِيدِ
		مُسْمِي =	إِلَى أَجَلٍ غَيْرِ مُسْمِي

3. Sıfat-Mevsuf Uyumsuzluğu

Mutçalı sözlüğünde en çok düşülen hata gruplarından birisi budur. Aralarında sıfat-mevsûf ilişkisi olan pek çok terkip, âdeta bir isim tamlaması gibi düşünülerek yazılmış, ne tezkir-tenis uyumuna, ne marife-nekre uyumuna ne de irap yönünden uyuma dikkat edilmiştir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
حَوْضٌ عَوَّامٌ	حَوْضٌ عَوَّامٌ	أَمِينٌ عَامٌ	أَمِينٌ عَامٌ
حَصَادَةٌ دَرَّاسَةٌ	حَصَادٌ دَرَّاسَةٌ	الْقُوَاتُ الْأَلِيَّةُ	الْقُوَاتُ أَلِيَّةٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
قُنْبَلَةُ الدَّرِّيَّةِ	قُنْبَلَةُ الدَّرِيَّةِ	الْعُدَّةُ الدَّرِّيَّةُ	لِْعُدَّةِ الدَّرِّيِّ
الحُرُوفُ الدُّلُوقُ	الحُرُوفُ الدُّلُقُ	الْخَلِيْجُ الْفَارِسِيُّ	الْخَلِيْجُ الْفَارَسُ
أَشْغَالُ الشَّاقَّةِ	أَشْغَالُ الشَّاقَّةِ	رُوسِيَا الْبِيضَاءُ	رُوسِيَا الْبِيضَاءِ
الْأَمْنُ الْمُسْتَرْكُ	الْمُسْتَرْكُ الْأَمْنُ	الصَّحِيْفَةُ الْبِيضَاءُ	صَحِيْفَةُ الْبِيضَاءِ
طَيَّرَ الصَّوَارِبُ	طَيَّرَ الصُّوَارِبِ	الْمَعْقُوفُ	الصَّلِيْبُ الْمَعْقُوفَةُ
تَنْزِيْلُ التَّقْدِي	تَنْزِيْلُ التَّقْدِي	الْحَطُوطُ الْجَوِّيَّةُ	حَطُوطُ الْجَوِّيَّةُ
هَجْمَةٌ مُعَاكِسَةٌ	هَجْمَةٌ مُعَاكِسُ	عِلْمُ الطَّوَاهِرِ =	عِلْمُ طَوَاهِرِ الْجَوِّيَّةِ
الْقُرُونُ الْوُسْطَى	الْقُرْنُ الْوُسْطَى	سِيَّاسَةٌ عُدْوَانِيَّةٌ	سَيَّاسَةٌ عُدْوَانِي
قِطَارٌ سَبَاقُ	قِطَارٌ سَبَاقِ	قُنْبَلَةٌ مُنْفَجِرَةٌ	قُنْبَلَةٌ مُنْفَجِرِ
كَمْوُنٌ حُلُوٌ	كَمْوُنٌ حُلُوِ	الْحَمَى الْفُلَاعِيَّةُ	الْحَمَى الْفُلَاعِي
الْعَابُ الرِّيَاضِيَّةُ	الْعَابُ الرِّيَاضِيَّةِ	= كَهْرَبَائِيَّةٌ	مِكَنَسَةٌ كَهْرَبَائِي
مَلْجَأٌ نُورِيٌّ	مَلْجَأٌ نُورِي	= الْعُنْصَرِيَّةُ	الْمَسْأَلَةُ عُنْصَرِيَّةٌ
لَوْحَةٌ زَيْتِيَّةٌ	لَوْحَةٌ زَيْتِيَّةِ	= فِئْرِيَّةٌ	حَيَوَانَاتُ الْفِئْرِيَّةِ
عِيْدُ الْفِي	عِيْدُ الْفِي	الْعَابُ السَّحْرِيَّةُ	الْعَابُ السَّحْرِيَّةِ
لَوْحَةٌ سُودَاءُ	لَوْحَةٌ السُّودَاءِ	السَّبِيْلُ الْمُثَلَى	السَّبِيْلُ مُثَلَى
= السَّرَايَةُ	سَرَايَةُ الصَّفْرَاءِ	شَرِيْطٌ نَاطِقٌ	شَرِيْطُ النَّاطِقِ
ثِقَّةٌ عَسْكَرِيٌّ	ثِقَّةٌ عَسْكَرِيَّةٌ	مَلَابِسٌ دَاخِلِيَّةٌ	مَلَابِسُ الدَّاخِلِيَّةِ
= تَمْثِيْلِيٌّ	مَلْعَبٌ التَّمْثِيْلِي	كَلِمَاتٌ مُلْتَهَبَةٌ	كَلِمَاتُ الْمُلْتَهَبَةِ
عَدِيْدَةٌ	مِرَاذَا عَدِيْدًا	= الْمُتَمَوِّجَةُ	الْحَمَى الْمُتَمَوِّجِ
جَوِّيٌّ	لِوَاءُ الْجَوِّي	= الْمَعْوِيَّةُ	الْحَمَى الْمَعْوِي

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَلْعَابُ نَارِيَّةٌ	أَلْعَابُ النَّارِيَّةِ	لَجْنَةُ تَنْفِيذِيَّةٌ	لَجْنَةُ التَّنْفِيذِيَّةِ
بَدَلَةٌ مُلْكِيَّةٌ	بَدَلَةٌ الْمُلْكِيَّةِ	شَرِيْطٌ نَاطِقٌ	شَرِيْطٌ نَاطِقَةٌ
مِلَاحَةٌ جَوِّيَّةٌ	مِلَاحَةٌ الْجَوِّيَّةِ	تَشْرِيْعِيَّةٌ	دَوْرَةُ التَّشْرِيْعِيَّةِ
نَادٍ رِيَاضِيٌّ	نَادِي رِيَاضِيٌّ	تَضَحُّمٌ نَقْدِيٌّ	تَضَحُّمٌ النَّقْدِي
شَاهِدٌ عِيَايِيٌّ	شَاهِدٌ عِيَانِيٌّ	بَزْنَامَجٌ إِنْسَائِيٌّ	بَزْنَامَجٌ إِنْسَائِيَّةٌ
نَتِيْجَةٌ وَسْطَى	نَتِيْجَةٌ الْوَسْطَى	تَعَاوُنِيَّةٌ	جَمْعِيَّةٌ التَّعَاوُنِيَّةِ
نُقُودٌ وَرَقِيَّةٌ	نُقُودٌ وَرَقِيٌّ	الرَّأْسْمَالِيٌّ	النِّظَامُ الرَّأْسْمَالِيَّةِ
دِيْنٌ مَضْمُونٌ	دِيُونٌ مَضْمُونٌ	الْوَحْدَةُ الْوَطْنِيَّةُ	وَحْدَةُ الْوَطْنِيَّةِ
سَيَّارَةٌ ثَقْلِيَّةٌ	سَيَّارَةٌ التَّثْقِيَّةِ	الأَرْضِي الْوَاطِئَةُ	الأَرْضِ الْوَاطِئَةُ
يَدٌ بَيْضَاءٌ	يَدٌ الْبَيْضَاءِ	عَلَى الْوَجْهِ	عَلَى وَجْهِ التَّالِي
نَهَارٌ أَنْهَرٌ	نَهَارٌ أَنْهَرٌ	الْحَنِيفَةُ	الْحَنِيفِ السَّمْحَاءِ

DOĞRUSU	YANLIŞ
وَزَارَةُ الشُّؤُونِ =	وَزَارَةُ شُؤُونِ الْبَلَدِيَّةِ وَالْقَرْوِيَّةِ
أَعْلَبِيَّةٌ قَدْرُهَا مِائَةٌ صَوْتٌ	أَعْلَبِيَّةٌ قَدْرُهَا مِائَةٌ صَوْتٍ
الْكُرِّيَّاتُ الْحَمْرَاءُ = الْحُمْرُ	الْكُرْوِيَّاتُ الْحَمْرَاءُ
مِنْ النَّاحِيَّةِ الْعَسْكَرِيَّةِ	مِنْ نَاحِيَّةِ الْعَسْكَرِيَّةِ
نِظَامُ الْأَحْوَالِ =	نِظَامُ أَحْوَالِ الشَّخْصِيَّةِ
تَنْفَسَ النَّفْسَ الْأَخِيرَ	تَنْفَسَ نَفْسَ الْأَخِيرَ
دُونَ السِّنِّ الْعَسْكَرِيَّةِ	دُونَ السِّنِّ عَسْكَرِيَّةِ

DOĞRUSU	YANLIŞ
مَوَادٌّ مُضَادَّةٌ لِلْحَيَوِيَّةِ	مَوَادٌّ مُضَادَّ الْحَيَوِيَّةِ
عَلَى خَطِّ الْمُسْتَقِيمِ	عَلَى خَطِّ الْمُسْتَقِيمِ
= الْمَلَكِي	صَاحِبَةُ السُّمُورِ الْمَلَكِيَّةِ
ضَرَبَ بِسَهْمٍ مُصِيبٍ =	ضَرَبَ بِسَهْمٍ مُصِيبَةٍ فِي =
= كَيْفِيًّا	تَصَرَّفَ تَصَرُّفًا كَيْفِيَّةً
= صَفْصَفًا	جَعَلَهُ قَاعًا صَفْصَفًا
= الصَّنُورِيَّةُ	الْعُدَّةُ الصَّنُورِيَّةُ
= الْمُتَجَمِّدَةُ	الْأَصْقَاعُ الْمُتَجَمِّدُ
= الْمُعْتَدِلَتَانِ	الْمُنْطَقَتَانِ الْمُعْتَدِلَانِ
إِقَامَةُ الشَّعَائِرِ =	إِقَامَةُ شَعَائِرِ الدِّينِيَّةِ

4. İsim Tamlamasında Muzâf Ve Muzâfun İleyhin Yanlış Kullanımı Veya Harekelenmemesi

Harekeleme eksikliği, tamlamanın bir sıfat terkibi şeklinde okunmasına yol açtığı gibi, kimi durumlarda muzâf ögesinin başına yanlışlıkla harf-i tarif konulmak suretiyle bu hatalı tutum iyiden iyiye pekiştirilmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
فَقَدْ الْإِدْرَاكُ	فَقَدْ الْإِدْرَاكُ	= دُونَ شَكِّ	مِنْ دُونَ شَكِّ
= دُونُهُ	هُوَ دُونُهُ	= الثَّقَافَةُ	مِنْ حَيْثُ الثَّقَافَةُ
= الْمَكَانِ	صَدْرُ الْمَكَانِ	حَوْضُ حَمَامٍ	حَوْضُ حَمَامٍ
= تَمْوِيْمٍ	التَّمْوِيْمُ الْبُلْدَانِ	مَخَافَةٌ أَنْ	مَخَافَةٌ أَنْ
حَامِلَةٌ خُرَيْطَةٍ	حَامِلَةٌ خُرَيْطَةٍ	وَحَدَّةُ الْعُمَّلَةِ	الْوَحْدَةُ الْعُمَّلَةُ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
بَعْضُ الشَّيْءِ	بَعْضُ الشَّيْءِ	نَظَرَ إِلَى =	دُونَ مَا نَظَرَ إِلَى
لِدَرَجَةٍ أَنْ	لِدَرَجَةٍ أَنْ	طَاعُونَ =	الطَّاعُونَ الْمَاشِيَةَ
= الْآنَ	بَعْدَ الْآنَ	= دَفَّةَ الْأُمُورِ	مَسَكَ الدَّفَّةَ
= الْآنَ	حَتَّى الْآنَ	قَطَعَهُ غِيَارًا	قَطَعَهُ غِيَارًا
= الْعُلُومَ	تَلَقَّى الْعُلُومَ	حَامِلَةٌ طَائِرَاتٍ	حَامِلَةٌ طَائِرَاتٍ
خَيْطُ أَمَلٍ	خَيْطُ أَمَلٍ	نَاطِرِيهِ	بَيْنَ نَاطِرِيهِ =
= عَنِ طَيْبَةٍ =	عَنِ طَيْبَةٍ خَاطِرٍ	= التَّيْلِ	يَوْمَ وَفَاءَ التَّيْلِ
		شِبْهُ رَسْمِي	شِبْهُ رَسْمِي

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
= إِعْجَابًا	أُعْجِبَ بِهِ أَيَّمَا إِعْجَابًا
= التَّسْكُوعُ	طَرَدَهُ إِلَى حَيْثُ التَّسْكُوعِ
= الْوُظَيْفَةُ	مَشْمُولَاتِ الْوُظَيْفِيَّةِ
= مَلَأَ الْعَالَمَ	عَلَى الْمَلَأِ الْعَالَمِ
= مَشَاعِرُهُ	مَلَكَ عَلَيْهِ جَمِيعَ مَشَاعِرِهِ

5. Mübteda, Haber, Fiil, Fâil, Nâibü'l-Fâil, Zarf, Mefûlün bih vb.nin İrabında Görülen Hatalar

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
= اِبْيَضٌ	اِبْيَضٌ وَجْهُهُ	= التَّمَنُّ	قَدَّمَ لَهُ التَّمَنُّ
= الْأَمَلُ	قَطَعَ الْأَمَلُ	= أَقْوَالُهُ	أَعْطَى أَقْوَالَهُ
= التَّمَنُّ	قَطَعَ التَّمَنُّ	= لِسَانُهُ	تَعَقَّدَ لِسَانَهُ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
رَوْعُهُ =	أَفْرَحَ رَوْعُهُ	التَّدْحِينِ =	عَافَ التَّدْحِينِ
رَوْعُهُ =	هَدَأَ رَوْعُهُ	الرَّجَاءِ =	قَطَعَ الرَّجَاءِ
وَجْهُهُ =	بَيَّضَ وَجْهُهُ	وَعْيُهُ =	اسْتَرْجَعَ وَعْيُهُ
حِيلَهُ =	فُتِّقَتْ لَهُ حِيلَهُ	مَفْعُولُهُ =	سَرَى مَفْعُولُهُ
جَبِيئُهُ =	وَسِمَ جَبِيئُهُ	أَنْفَاسُهُ =	فَاضَتْ أَنْفَاسُهُ
إِيمَاءِ إِلَى	إِيمَاءِ إِلَى	صَحِيحِ أَنَّهُ	صَحِيحِ أَنَّهُ
هُوَ إِنْ صُلِبَ	هُوَ إِنْ صُلِبَ	عِشْرُونَ سَنَةً =	عُمُرُهُ عِشْرِينَ سَنَةً
يَوْمًا مَا	يَوْمًا مَا	مُعَادًا تَضْدِيرُهُ	مُعَادًا تَضْدِيرِيَّةً
رَأْيَهُ =	اسْتَطْلَعَهُ رَأْيَهُ	شَيْءٍ =	لَيْسَ لَنَا بِشَيْءٍ
سِنَّ النَّدَمِ =	قَرَعَ سِنَّ النَّدَمِ	كَسَبَتْ يَدَاهُ =	مَا كَسَبَ يَدَاهُ
يُعْنِي فِتْيَالًا	لَا يُعْنِي فِتْيَالًا	صَحَّتْ =	صَحَّ عَزِيمَتُهُ عَلَى
هُوَ صِغْرُهُ =	هُوَ صِغْرُهُ أَبَوَيْهِ	الْمُصْحَحِ أَسْفَلَهُ	الْمُصْحَحِ أَسْفَلَهُ

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
أَفْعَدَهَا	أَقَامَ الدُّنْيَا وِأَفْعَدَهُ
الْمَسَاقِ	أَفْضَى بِنَا الْمَسَاقِ إِلَى
إِنْتَفَحَتْ أَوْدَاجُهُ	إِنْتَفَحَتْ أَوْدَاجُهُ
السَّمَاكِينِ =	حَلَّقَ إِلَى السَّمَاكِينِ
طَرَأَتْ عَلَيْهِ فِكْرُهُ	طَرَأَ عَلَيْهِ فِكْرُهُ
الْمَسَاجِدِ مُكْتَظَّةً =	مَسَاجِدِ مُكْتَظَّ بِالْمُضَلِّينَ
أَحَدًا يُنْكِرُ هَذَا =	لَا أَظُنُّ أَحَدًا يُنْكِرُ هَذَا

DOĞRUSU	YANLIŞ
≈ أَفَؤِيقُ بِرِّه	أَرَضَعَنِي أَفَؤِيقُ بِرِّه
≈ الْكَلَامُ	إِسْتَقَامَ لَهُ الْكَلَامُ
≈ لَعِبْتُ	لَعِبَ بِهِ الْهُمُومُ
≈ نَمَّتُ	نَمَّ صَفَادُ بَطْنِهِ
≈ الْعَلَاقَاتُ	تَوَثَّرَتِ الْعَلَاقَاتُ
≈ وَمَبَادِيهِمْ	لَا يَتَّفِقُ وَمَبَادِيهِمْ
≈ لِأَخْطَارِ الْجَوِيَّةِ	إِنْدَارُ الْخَطَرِ الْجَوِيَّةِ
إِسْتَنْبُولُ بِأَكْمَلِهَا	إِسْتَنْبُولُ بِأَكْمَلِهِ
≈ أَقْدَمُ	وزير الخارجية باعتباره أقدم الوزراء

6. Câr-Mecrûr, Sayılar, Taaccüb v.b. Konulardaki Yanlışlıklar

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
هِيَ ذِي	هِيَ ذَا	≈ بَعَيْنِيْهِ	رَأَى بَعَيْنِيْهِ
لِلْخَجَلِ	يَا لِلْخَجَلِ	≈ لِلْأَسْفِ	و يَا لِلْأَسْفِ
أَجَلٌ	أَجَلٌ	≈ لِلْهَوْلِ	يَا لِلْهَوْلِ
أَحَادٌ	أَحَادِي	≈ بِثَلَاثَةٍ	بثلاث ريات
حَنَانِيْكَ	حَنَانِيْكَ	فَرَّقْصَ عَلَى أَسْنَانِيْهِ	فَرَّقْصَ عَلَى أَسْنَانِيْهِ
فِي خَفْضٍ مِنْ	فِي خَفْضٍ مِنْ	≈ خِدْمَتِكُمْ	فِي خِدْمَتِهِمْ
بِأَشْكِ	بِأَشْكِ	≈ بِالْخَيْرِ	صَبَّاحُكَ الْخَيْرِ
لَا مَانِعٌ	لَا مَانِعًا	بِمَا أَنْ	بِمَا أَنْ
زُهَاءٌ	زُهَاءٌ	≈ مَرَّةً	مَرَّةً عَنْ مَرَّةً

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
فِي حَيْرَةٍ	فِي حَيْرَةٍ	مِنْ تَلْقَاءِ =	مِنْ تَلْقَاءِ ذَاتِهِ
الآن	الآن	وَأَمَّا عَلَى	وَأَمَّا عَلَى
على الأصح	على الأصح	الأربع =	ذَوَاتُ الأَرْبَعِ
DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK		
اتَّخَذَ فُلَانَةٌ =	اتخذ فلاناً زوجة له		
مُسَيَّلَمَةٌ =	أَكْذَبُ مِنْ مُسَيَّلَمَةٍ		
مُنْدًا =	مُنْدًا نَعُومَةَ أَطْفَارِهِ		
ثَلَاثَ لَيَالٍ =	أُحْيَتِ الفَرْقَةَ ثَلَاثَةَ لَيَالٍ		
حَيْضَ بَيْضٍ =	وَقَعَ فِي حَيْضٍ بَيْضٍ		
مُنْدُ عَشْرِ سَنَوَاتٍ خَلَّتْ	مُنْدُ عَشْرِ سَنَوَاتٍ خَلَّتْ		
عَشْرَةَ أَمْتَارٍ =	عَلَى مَدَى عَشْرِ أَمْتَارٍ		
لَا أَنْسَى =	مَا أَنْسَى لَا أَنْسَى		

C) Hemzenin İmlâsında Yapılan Yanlışlar

1. Vasıl Hemzeleri Katı' Hemzesi Olarak Yazılmış

Bilindiği gibi if'al bâbı dışındaki mezid fiillerin mâzi, emir ve mastarlarında bulunan hemzeler vasıl hemzesidir. Ayrıca ابن , اسم , امرؤ , ائمن , ايمن , ايم , است , ائنتان , ائنان , امرؤ isimlerinin başındaki hemzeler de vasıl hemzesidir. Ancak Mutçalı sözlüğünde bu önemli imlâ kurallarının atlandığı görülmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
إحتراق	إحتراق	الاستعمار	الإستعمار
الانتساب =	طالب بالانتساب	الانتظار	حجرة الإنتظار
إختصار	إختصار	إحتقار	إحتقار

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
الِإِتْهَامِ ≈	دائرة الإِتْهَامِ	الِاسْتِفْهَامِ ≈	حرف الإِستفْهَامِ
الِاحْتِمَالِ ≈	صعب الإِحْتِمَالِ	الِاسْتِقْبَالِ ≈	حفلة الإِستقْبَالِ
الِاسْتِوَاءِ ≈	خط الإِستِوَاءِ	الِاسْتِئْنَاءِ ≈	محكمة الإِستِئْنَاءِ
الِاعْتِمَادِ ≈	يصح الإِعْتِمَادِ	الِاحْتِلَالِ ≈	جيوش الإِحتِلَالِ
الِاسْتِقْبَالِ ≈	ردهة الإِستقْبَالِ	الِاخْتِصَاصِ ≈	دائرة الإِختِصَاصِ
الِاسْمِ ≈	خفي الإِسمِ	لِلِاجْتِمَاعِ ≈	دُعي لِلِاجْتِمَاعِ
الِالْفَتْحِاحِ ≈	خطبة الإِفتِحَاحِ	الِاسْتِعْمَالِ ≈	سهل الإِستِعْمَالِ
الِالْإِنْتِبَاهِ ≈	استوقف الإِنتِبَاهِ	الِالْإِنْتِسَابِ ≈	طالب بِالْإِنْتِسَابِ
	الِالْفَتْحَانِ ≈		هَنَاءُ بِنَجَاحِهِ فِي الإِفْتِحَانِ
	الِالْإِحْتِبَارِ ≈		على سبيل الإِختِبَارِ

2. Katı' Hemzeleri Vasıl Hemzesi Olarak Yazılmış

Bilindiği gibi if'al babının mazi, emir ve mastarında bulunan hemze, ismi tafdil ve sıfatı müşebbehenin başındaki hemze, mehmuzülfa fiillerdeki hemze ve diğer hemze ile başlayan isimlerdeki hemze katı hemzesidir ve bu kurala uygun olarak yazılmalıdır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَمٌّ	أَمْ	أَبِي	أَبِي
أَبَدٌ	أَبْدٌ	أَبْجَدِي	أَبْجَدِي
أَخَذَ	أَخَذَ	أَبْرَةٌ	أَبْرَةٌ
أَجَلٌ	أَجَلٌ	أَبِي	أَبِي

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَخْتٌ	أخت	أَخٌ	أخ
أُذُنٌ	أذن	أَدِيبٌ	اديب
أَسَاسٌ	أساس	أُذُنٌ	أذن
أَلْمَاسٌ	ألماس	أَسْتَاذٌ	استاذ
أَمِيَّةٌ	امية	إِلَهٌ	اله
أَمْسٌ	مس	أَمِينٌ	امين
أَنْمُوذَجٌ	أنموذج	أَنَاقَةٌ	إناقة
أَحْسَاسٌ	احساس	إِجَارَةٌ	إجازة
أَطْلَقَ	أطلق	أَرْقَامٌ	ارقام
أَهْلِيٌّ	أهلي	أَوَانٌ	أوان
أَنَايٌ	أناني	أَفَاجِيٌّ	أفاجي
عِيدُ الْفِي	عيد الفyi	أَلْغَامٌ =	الغام زمنية
أَمْعٌ	أمع	= أُنْسِيٌّ	كعب أنسي
إِلَى الْعَرَبِيَّةِ	إلى عربي	بِمَا أَنْ	بمأن
أَمْسِيَّةٌ	أمسي	أَمِينٌ عَامٌ	أمين عام
أَبَادٌ	إباد	أَيُّهَا	إيها
أَخْوَصٌ	أخوص	أَخْوَرٌ	أخور
أَخْرَقُ	أخرق	أَخْرَسٌ	أخرس
أَرْسَخُ	أرسخ	أَرَّتْ	أرت

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَقْصِرْ	أَقْصِرْ	أَضْعُرْ	أَضْعُرْ
بُنُوْ أَمِيَّةَ	بُنُوْ أَمِيَّةَ	أَصِيْبٌ =	أَصِيْبٌ بِجِرَاحٍ
أَرْجُوَانٌ	أَرْجُوَانٌ	أَلْأَرْثُوْدُكْسِي	أَرْثُوْدُكْسِي
عَلَى أَقْدَامِهِمْ =	بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ	أَقْدَامِهِمْ =	عَلَى أَقْدَامِهِمْ
أَسَاءَتِهِ =	أَغْمَضَتْ عَنْ سَائَتِهِ	أَطْلَقَ أَلْسِنَتِهِمْ	أَطْلَقَ أَلْسِنَتِهِمْ

3. Hemzenin Ortada ve Sonda Yazılışlarındaki Hatalar

Bilindiği gibi Arapça'da Hemze harfinin ortada ve sonda yazılış biçimi duruma göre değişkenlik arz etmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla Mutçalı sözlüğünde bu kurallara riayet edilmeden yazılmış pekçok sözcük bulunmaktadır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
رَأْسٌ	رَأْسٌ	رَدُوْ	رَدُوْ	صَدُوْ	صَدُوْ
رَفَعْتُ شَيْئًا =	رَفَعْتُ شَيْئًا	رُزِيْ	رُزِيْ	صَدِيْ	صَدِيْ
وَطَاءٌ	وَطَاءٌ	مِرَابٌ	مِرَابٌ	رَدُوْ	رَدُوْ
مُهَيِّئَةٌ	مُهَيِّئَةٌ	مَرُوْ	مَرُوْ	مَاجُوْر	مَاجُوْر
كَمَاءٌ	كَمَاءٌ	تَبْرِيَّةٌ	تَبْرِيَّةٌ	مُؤْتَمَنٌ	مُؤْتَمَنٌ
تَوَامٌ	تَوَامٌ	طَارِيْ	طَارِيْ	تَأْوِيْلٌ	تَأْوِيْلٌ
طَوَارِيْ	طَوَارِيْ	مَلَاءِمَةٌ	مَلَاءِمَةٌ	إِمْرُوْ	إِمْرُوْ
مَكَافَأَةٌ	مَكَافَأَةٌ	هَزَائِمٌ	هَزَائِمٌ	لَاجِيْ	لَاجِيْ
		لَوْلُوْ	لَوْلُوْ	مَلَاجِيْ	مَلَاجِيْ

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
≈ الفاءة	سعر الفاءة	≈ البراءة	حكم البراءة
≈ الرئة	أنبوب الرئة	≈ الخطأ	من الخطأ
إستبصال	إستبصال	≈ للارصاد	منظمة للارصاد
≈ بالأسعار	نشرة خاصة بالأسعار	≈ إساءته	أغضت عن إساءته

4. Hemzenin Gereksiz Yere Uzatılması, Kaybolması, Aslında Yok İken Lüzumsuz Yere Konulması v.b. Hatalar

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
جرأة	جرأة	تاريخ	تاريخ	أتان	أتان
الشرية	الشرية	الأفغان	الأفغان	لأجل	لأجل
جأجي	جأجي	الإنجليز	الإنجليز	أخيد	أخيد
				الاستانة	الاستانة

D) İsimlerin Çoğul Biçimlerinin Yazımında Görülen Hatalar

İngilizce transkripsiyon sistemini yanlış okumaktan kaynaklandığını düşündüğümüz bu hatanın da pek çok örneği bulunmaktadır.

DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM	DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM
أحد	أحد الآلاف	أثن	أثنون
أرضون	أرض ج أرضون	أتاوي	إتاوة ج أتاوي
أخيلة	خيال ج أخيلة	أي الذكر	آية ج أي الذكر
أرحية	رحى ج أرحية	خلق	خلفة ج خلاق

DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM	DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM
أَسْئَلَةٌ	سِئَالَةٌ جِ اسْئَالَةٌ	سُحِبْتُ	سَحَابَةٌ جِ سُحُوبٌ
مَحَادٌ	مِحْدَةٌ جِ مَحَدٌ	رَضَعَاءُ	رَضِيعٌ جِ رَضَعَاءُ
شَفَاءٌ	شَفَةٌ جِ شَفَاهُ	رَأَوْوْنَ	رَأَوْ جِ رَأَوْوْنَ
صَبِيَّةٌ	صَبِيٌّ جِ صَبِيَّةٌ	عُقُلٌ	عِقَالٌ جِ عُقُولٌ
رَمِيْلَاتٌ	رَمِيْلَةٌ جِ رَمَالَةٌ	رَائِرَاتٌ	رَائِرَةٌ جِ رُورٌ
أَلِيْنَاءٌ	لَيْنٌ جِ أَلِيْنَاءٌ	لُسْنٌ	أَلْسُنٌ جِ لُسْنَاءٌ
مُهَانٌ	مَاهِنٌ جِ مِهَانٌ	أَلْقَابٌ	لَقَبٌ جِ أَلْقَابٌ
نُرَاعٌ	نَزِيْعٌ جِ نُرَاعٌ	نُذْرٌ	نَذِيْرٌ جِ نُذُورٌ
وُعَاظٌ	وَاعِظٌ جِ وُعَاظٌ	وِرَزَاتٌ	وِرْزَةٌ جِ وِرَزَاتٌ
فُعَادٌ	فَاعِدٌ جِ فُعَادٌ	فُطْرَاتٌ	فَطْرٌ جِ فُطْرَاتٌ
خُرَانٌ	خَاِزِنٌ جِ خُرَانٌ	أَقْلَاءٌ	قَلِيْلٌ جِ أَقْلَاءٌ
كُسَالَى	كَسْلَانٌ جِ كُسَالَا	لُدٌّ	لَذِيذٌ جِ لُدٌّ
أَظْهَرَهُمْ	بَيْنَ أَظْهَرِهِمْ	سُقَاةٌ	سَاقٌ جِ آتٌ
مَدَاخِيْلٌ	مَدْخُولٌ جِ مَدَاخِلٌ	خَنَافِيسٌ	خُنْفُسَاءٌ جِ خَنَافِيسٌ
مَرَاخِلٌ	مَرْحَلَةٌ جِ مَرَاخِلٌ	مَرَاخِمٌ	مَرَحْمَةٌ جِ مَرَاخِمٌ
مَرَاسِحٌ	مَرَسَحٌ جِ مَرَاسِيحٌ	لُسَعَاءٌ	لَسِيْعٌ جِ لُسَعَاءٌ
مَرَاصِدٌ	مَرْصِدٌ جِ مَرَاصِيْدٌ	أَرْفَاضٌ	رَافِضِيٌّ جِ أَرْفَاضٌ
مَسَايِحٌ	مَسْبَحٌ جِ مَسَايِحٌ	رُمَالٌ	رَمِيْلٌ جِ رَمِيْلٌ
سَكَاكِرٌ	سُكَّرٌ جِ سَكَاكِرٌ	أَسْطِخَةٌ	سَطْحٌ جِ أَسْطِخَةٌ
مَسَارِحٌ	مَسْرَحٌ جِ مَسَارِيحٌ	سُمَعَاءٌ	سَمِيْعٌ جِ سُمَعَاءٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM	DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM
شَبَاشِبُ	شِبْشِبُ جِ شَبَاشِبِ	سَمْرَاوَاتُ	سَمْرَاءُ جِ سَمْرَوَاتُ
مَشَارِعُ	مَشْرُوعُ جِ مَشَارِعُ	صَعَالِيكُ	صُعْلُوكُ جِ صَعَالِكُ
شَطَايَا	شَطِيَّةٌ جِ شَطَايَا	شَكَاوَى	شَكْوَى جِ شَكَاوِي
صَوَانِي	صِيْنِيَّةٌ جِ صَوَانِي	صَحْرَاوَاتُ	صَحْرَاءُ جِ صَحْرَوَاتُ
مَطَالِبُ	مَطْلُوبٌ جِ مَطَالِبُ	أَصْحَابِي	أُصْحِيَّةٌ جِ أَصْحَابِي
أَبَاقُ	أَبَقٌ جِ أَبَاقُ	ظَرَائِي	ظَرَبَانٌ جِ ظَرَائِنُ
صَرَاصِيرُ	صُرْصُورٌ جِ صَرَاصِرُ	صِئْبَانُ	صُؤَابٌ جِ صِئْبَاتُ
عُرْفُ	عُرْفَةٌ جِ عُرْفُ	أَعْظَمُ	عَظْمٌ جِ أَعْظَمُ
مَعَارِفُ	مِعْرَفَةٌ جِ مَعَارِفُ	عَظْمَاءُ	عَظِيمٌ جِ عَظْمَاءُ
مَعَارِكُ	مِعْرَكَةٌ جِ مَعْرُوكَةٌ	غِيَارِي	غَيْرَانٌ جِ غِيَارُ
مَقَادِرُ	مِقْدَارٌ جِ مَقَادِرُ	أَقَادِيحُ	قِدْحٌ جِ أَقَادِيحُ
أَلْأَعِيبُ	أَلْعُوبَةٌ جِ أَلْأَعِيبُ	≈ الْأَصَابِعُ	طَابِعُ الْإِصْبَاعِ
أَمْسِيَّاتُ	مَسَاءٌ جِ أَمْسِيَّاتُ	نَحَارِيْرُ	نَحْرِيْرٌ جِ نَحْرِيْرُ
مَهَارِسُ	مِهْرَاسٌ جِ مَهَارِسُ	نَدَامَى	نَدْمَانٌ جِ نَدْمَاءُ
مُفَاجَاتُ	مُفَاجَأَةٌ جِ مُفَاجَاتُ	فَوَارِيْقِي	فَاوْرِيْقَةٌ جِ فَاوْرِيْقَةٌ
مَكَاتِبُ	مَكْتُوبٌ جِ مَكَاتِبُ	فُقَهَاءُ	فَقِيْهٌ جِ فُقَهَاءُ
قَوَانِصُ	قَانِصَةٌ جِ قَوَانِصُ	قَوَامِسُ	قَوْمَسٌ جِ قَوَامِيسُ
شَخَاشِخُ	شُخْشِيخَةٌ جِ شَخَاشِخِ	لِبَالِبُ	لَبْلُوبٌ جِ لِبَالِبُ
خَمْرِيَّاتُ	خَمْرِيَّةٌ جِ خَمَارٌ، خُمُرٌ	سَقَطَاتُ ≈	سَقَطَاةُ الطَّبَاعَةِ
		أَشْرَاكُ	شَرْكٌ جِ أَشْرَارُ

DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM
مَرَضَى	مَرِيضٌ جـ مَرَضَى ، مَرَضِي
نَحِيلٌ جـ نَحْلَى ، نَحْلٌ	نَحِيلٌ جـ نَحْلَى ، نَحْلَى
شُحُومٌ ، شُحُومَاتٌ	شُحْمٌ جـ شُحُومَةٌ
ضِيَاعٌ	ضَائِعٌ جـ ضُيِّعٌ ، ضَيْعٌ
أَصِيبٌ بِجِرَاحٍ	أَصِيبٌ بِجِرَاحٍ
إِنْهَارَتْ جُدْرَانُ =	إِنْهَارَتْ جُدْرَانُ الْبَيْرِ وَغَلِقَتْ
أَقْطَاعٌ	قَطِيعٌ جـ قُطْعَانٌ ، أَقْطَعٌ
شِوَاهُ ، شِيَاهُ	شَاءٌ جـ شِوَاءٌ ، شِيَاءٌ
دُويٌّ ، دُويَاتٌ	دَوَاةٌ جـ دُويٌّ ، دُويَاتٌ

Köy muhtarının çoğulu مَحَاتِيرٌ dir.	مُخْتَارٌ جـ مُخْتَارَاتٌ
خِلَالَةٌ çoğul değil, müfred bir kelimedir ve “kürdan” anlamına gelmektedir.	خِلَالٌ جـ خِلَالَةٌ
Daima çoğul biçimi kullanılan bu sözcüğün doğru şekli مَرَّاشِدٌ dir.	مَرَّاشِيدٌ
عَيْنٌ sözcüğünün “göz” anlamının böyle bir çoğulu bulunmamaktadır. Bu “ileri gelen kişiler” demektir. Ancak sözlükte, kelimenin “ileri gelen kişiler” anlamına da yanlışlıkla عَيْنٌ sözcüğü karşılık gösterilmiştir.	عَيْنٌ جـ عَيْونٌ ، أَعْيُنٌ ، أَعْيَانٌ

E) Sözcüklerin Yanlış Yazılması

Sözcükler değişik açılardan yanlış yazılmıştır. Bir kısmında olması gereken harfler düşmüş, bazısında olması gereken harfin yerine başka bir harf konulmuş, diğer bazısında da araya başka harfler girmiş. Ayrıca cümle halinde verilen örneklerde ya olması gereken sözcük düşmüş ya da onun yerine başka bir sözcük yazılmış.

1. Sözcüklerdeki Hareke Yanlışları

Yukarıda belirli kategoriler altında sıralanan hatalara ek olarak, sözcüklerin hareke, şedde, cezim ve med durumlarına ilişkin imlâ yanlışları Mutçalı sözlüğünün hemen her sayfasında defalarca tekrarlanmaktadır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَجْرًا	أَجْرًا	أَنْشَوِي	أَنْشَوِي	أَمَّا	أَمَّا
لِجَيْرٍ	لِجَيْرٍ	تَارِيخٌ	تَارِيخٌ	أَتَانٌ	أَتَانٌ
أَرْجُوَانٌ	أَرْجُوَانٌ	الأُرْدُنُّ	الأُرْدُنُّ	حُطْمٌ	حُطْمٌ
لِأَجَلٍ	لِأَجَلٍ	مُرْطَمٌ	مُرْطَمٌ	اللَّتِيْمَا	اللَّتِيْمَا
أُخْدُوْدٌ	أُخْدُوْدٌ	أُحْيَائِي	أُحْيَائِي	أَزُوْتُ	أَزُوْتُ
خُوَّةٌ	خُوَّةٌ	حُوْدِي	حُوْدِي	خُرَامِي	خُرَامِي
خِلَافُهُ	خِلَافُهُ	خُلْسَةٌ	خُلْسَةٌ	الْأَسْتَانَةُ	الْأَسْتَانَةُ
خُنَاقٌ	خُنَاقٌ	خَفِيَّةٌ	خَفِيَّةٌ	خَطِيئَةٌ	خَطِيئَةٌ
الْقَرْزِيَّةُ	الْقَرْزِيَّةُ	رَغَاوَةٌ	رَغَاوَةٌ	ذَنْبَةٌ	ذَنْبَةٌ
رَمِيَّةٌ	رَمِيَّةٌ	رَفْتِيَّةٌ	رَفْتِيَّةٌ	رَاحٌ	رَاحٌ
رَوِيَّةٌ	رَوِيَّةٌ	رَاقٍ	رَاقٍ	أَرِيحِيَّةٌ	أَرِيحِيَّةٌ
رَآبِيَّةٌ	رَآبِيَّةٌ	فِي رَيْعَانٍ	فِي رَيْعَانٍ	رَيْعَانٌ	رَيْعَانٌ
رَهْرِيَّةٌ	رَهْرِيَّةٌ	سَبِيَّةٌ	سَبِيَّةٌ	سَيْتٌ	سَيْتٌ
سَمَاتٌ	سَمَاتٌ	سَحْلِيَّةٌ	سَحْلِيَّةٌ	زَادٌ	زَادٌ
سَلَكَةٌ	سَلَكَةٌ	سَدَى	سَدَى	سُخْرِيَّةٌ	سُخْرِيَّةٌ
سَوِيَّةٌ	سَوِيَّةٌ	سَاحٌ	سَاحٌ	مَسَامِيَّةٌ	مَسَامِيَّةٌ
شُوفَانٌ	شُوفَانٌ	شَطِيَّةٌ	شَطِيَّةٌ	سَاقٌ	سَاقٌ
صُرْصُورٌ	صُرْصُورٌ	شِفَاهَا	شِفَاهَا	صَبَارَةٌ	صَبَارَةٌ
أَضْحِيَّةٌ	أَضْحِيَّةٌ	ضَحِيَّةٌ	ضَحِيَّةٌ	صَفِيَّةٌ	صَفِيَّةٌ
عَشِيَّةٌ	عَشِيَّةٌ	طِيَّةٌ	طِيَّةٌ	طُوحٌ	طُوحٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
فَعَالِيَةٌ	فَعَالِيَّةٌ	فَعَالِيَّةٌ	فَعَالِيَّةٌ	مُتَعَدِّدٌ	مُتَعَدِّدٌ
فَشَعْرِيَّةٌ	فَشَعْرِيَّةٌ	الْأَفْضَرُ	الْأَفْضَرُ	فَاقِلِيٌّ	فَاقِلِيٌّ
كَرْفَسٌ	كَرْفَسٌ	قَرْزِيَّةٌ	قَرْزِيَّةٌ	قَانِيٌّ	قَانِيٌّ
أَهْوِيَّةٌ	أَهْوِيَّةٌ	كَوْلِيْسٌ	كَوْلِيْسٌ	كَوْلِيَّةٌ	كَوْلِيَّةٌ
أَهْجِيَّةٌ	أَهْجِيَّةٌ	هُوَّةٌ	هُوَّةٌ	مَرَادِيٌّ	مَرَادِيٌّ
وَيْئَةٌ	وَيْئَةٌ	أَهْجُوَّةٌ	أَهْجُوَّةٌ	نَيْئَةٌ	نَيْئَةٌ
نَمَلِيَّةٌ	نَمَلِيَّةٌ	نَمَلِيَّةٌ	نَمَلِيَّةٌ	مُؤَالِيَّةٌ	مُؤَالِيَّةٌ
شَاءٌ	شَاءٌ	قَارٌ	قَارٌ	مُقَلَقَلٌ	مُقَلَقَلٌ
مُشْتَقٌ	مُشْتَقٌ	سَجِلٌ	سَجِلٌ	زَعِرٌ	زَعِرٌ
كُوفِيَّةٌ	كُوفِيَّةٌ	مُعَارِسِيٌّ	مُعَارِسِيٌّ	مَعْنَوِيَّاتٌ	مَعْنَوِيَّاتٌ
فُؤَادِيَّةٌ	فُؤَادِيَّةٌ	عُضَابِيٌّ	عُضَابِيٌّ	فُتْحَةٌ	فُتْحَةٌ
طَاقٌ	طَاقٌ	الْأَيْنُ	الْأَيْنُ	فُرَيْرَةٌ	فُرَيْرَةٌ
رَاحٌ	رَاحٌ	حَنِبَةٌ	حَنِبَةٌ	إِمْعٌ	إِمْعٌ
مُتَمَدِّنٌ	مُتَمَدِّنٌ	مُشْمَخِرٌ	مُشْمَخِرٌ	فُطْرِيَّاتٌ	فُطْرِيَّاتٌ
مَدْرِيْدٌ	مَدْرِيْنٌ	مَدِيْحٌ	مَدِيْحٌ	مَدْحٌ	مَدْحٌ
تَمَدِّحٌ	تَمَدِّحٌ	تَمْرُكُرٌ	تَمْرُكُرٌ	تَمَدِّدٌ	تَمَدِّدٌ
طِمْرٌ	طِمْرٌ	خَامٌ	خَامٌ	صَبْغِيَّاتٌ	صَبْغِيَّاتٌ
خُرْطُومٌ	خُرْطُومٌ	مَسٌ	مَسٌ	الْعَوَامٌ	الْعَوَامٌ
تَذَكَارٌ	تَذَكَارٌ	رَثِيَّاتٌ	رَثِيَّاتٌ	عُمانٌ	عُمانٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
صَيْعَةٌ	صَيْعَةٌ	هَاتَانِ	هَاتَانِ	أَمْسٍ	أَمْسٍ
مُطْرَانِيَّةٌ	مُطْرَانِيَّةٌ	صُنُوبَرٌ	صُنُوبَرٌ	كُرْنَبٌ	كُرْنَبٌ
نَهْتٌ	نَهْتٌ	أُمْسِيَّةٌ	أُمْسِيَّةٌ	مُؤْنَةٌ	مُؤْنَةٌ
أُمْنِيَّةٌ	أُمْنِيَّةٌ	مَسَاقٌ	مَسَاقٍ	مُرْدِيٌّ	مُرْدِيٌّ
الْعَالِمَانِ	الْعَالِمَانِ	الْأَلَا نِهَايَةَ	الْأَلَا نِهَايَةَ	شُوشٌ	شُوشٌ
شُعُورِيٌّ	لَا شُعُورِيٌّ	بِالْعَرَضِ	بِالْعَرَضِ	قَدْرٌ مِنْ	قَدْرٌ مِنْ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
الذُّرَّةُ =	كُورُ الذُّرَّةِ	الزَّوْجُ =	كِتَابُ الزَّوْجِ	مَقَابِيصُ الْكَيْلِ =	مَقَابِيصُ الْكَيْلِ
الْحِلَاقَةُ =	كِرِيمُ الْحِلَاقَةِ	الْكَئِيلُ =	قَاعَةُ الْإِفْرَاحِ	الْأَفْرَاحُ =	الْأَفْرَاحُ
كِيمِيَاوِيَّاتٌ	كِيمِيَاوِيَّاتٌ	الْأَحْيَائِيَّةُ =	نُصْبٌ تَذْكَارِيٌّ	تَذْكَارِيٌّ =	نُصْبٌ تَذْكَارِيٌّ
دَرَجٌ =	دَرَجٌ لَوْلَبِيٌّ	تَذْكَارِيٌّ =	فَهْرَسُ الْمَوْضُوعَاتِ	فَهْرَسٌ =	فَهْرَسُ الْمَوْضُوعَاتِ
عُودٌ =	عُودُ الصَّلِيبِ	فَهْرَسٌ =	فُلَانٌ ، فُلَانَةٌ	فُلَانَةٌ =	فُلَانٌ ، فُلَانَةٌ
جَيْبَهَا =	شَقَّتْ جَيْبَهَا	فُلَانَةٌ =	الصِّمَّانُ الْمُشْتَرَكُ	الصِّمَّانُ =	الصِّمَّانُ الْمُشْتَرَكُ
سَرِيَّةٌ =	سَرِيَّةٌ خَيْالَةٌ	الصِّمَّانُ =	صَدْفَةُ الْأُذُنِ	صَدْفَةٌ =	صَدْفَةُ الْأُذُنِ
النَّبِيَّةُ =	صَافِي النَّبِيَّةُ	صَدْفَةٌ =	مُلْكٌ عَقَارِيٌّ	مُلْكٌ =	مُلْكٌ عَقَارِيٌّ
السِّيَرَةُ =	السِّيَرَةُ الْوَسْطُ	مُلْكٌ =	طَرَحَ شَيْئًا إِطْرَاحًا	طَرَحًا =	طَرَحَ شَيْئًا إِطْرَاحًا
ذُرَّةٌ =	عِرْنَاسُ ذُرَّةٍ	طَرَحًا =	مِئَةٌ ضَعْفَةٌ	ضَعْفَةٌ =	مِئَةٌ ضَعْفَةٌ
ظَهْرَانِيَّهِمْ =	بَيْنَ ظَهْرَانِيَّهِمْ	ضَعْفَةٌ =	عَنْ حُسْنِ نِيَّةٍ	نِيَّةٌ =	عَنْ حُسْنِ نِيَّةٍ
دُورٌ =	دُورُ الْفِسْقِ	نِيَّةٌ =			
الْجُرْحُ =	مِنْ أَثَرِ الْجُرْحِ				

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
= شَدَّادٌ =	شَدَّادُ الْآفَاقِ	= الْأَحْيَاءِ =	عِلْمُ الْإِحْيَاءِ
= الْحَمَامِ =	خَلْوَةُ الْحَمَامِ	= قِيَمِيَّ =	رَسْمٌ قِيَمِيَّ
= عَصَارِي =	عَصَارِي يَوْمٍ	جُرْحُ ذَرْبٍ	جُرْحُ ذَرْبٍ
= مَلِكٌ =	مَلِكٌ شَائِعٌ	= قَطُّعٌ =	قَطُّعُ الْعَلَاقَاتِ
أَتْرَانِي	أَتْرَى نِي	= الرِّفْعَةَ =	صَاحِبُ الرِّفْعَةِ
= قِيَمَةٌ =	قِيَمَةٌ إِسْمِيَّةٌ	= تَوَثَّرَ =	تَوَثَّرَ الْعَلَاقَاتِ
= الْمَلِكِ =	دَارُ الْمَلِكِ	= بِهِذِهِ =	بِهَازِهِ الْمُنَاسَبَةِ
لَبِنٌ زَبَادِيٌّ	لَبِنٌ زَبَادِيٌّ	= بِرُوعِهِ =	خَطَرَ بِرُوعِهِ
= خَطَأُهُ =	سَدَّدَ اللَّهُ خَطَأَهُ	= الزُّورِ =	آلَامُ الزُّورِ
= الثُّرَيَّا =	مَنَاطُ الثُّرَيَّا	= السَّحَابِ =	نَاطِحَةُ السَّحَابِ
لِسُوءِ الْحِظِّ	لِسُوءِ الْحِظِّ	= السَّمَلِ =	حَتَّى السَّمَلِ
= خَطَأٌ =	خَطَأٌ مَطْبَعِيٌّ	= رُحْبًا =	وَجَدَ رُحْبًا
رَهْبِيٌّ ، رَهْبِيٌّ	رَهْبِيٌّ	= حِدَّةٍ =	وَضَعَهُ عَلَى حِدَّةٍ
أَتْرَاهَا	أَتْرَى هَا	= الْأَطِبَّاءِ =	تَعَضَّلَ الدَّاءَ الْأَطِبَّاءِ
رَحْرَاحٌ ، رَحْرَاحٌ	رَحْرَاحٌ ، رَحْرَاحٌ	= الْكَهَّيْرِيَّ =	الْمَجْهَرُ الْكَهَّيْرِيَّ
= الْجِدِّ =	شَمَّرَ عَنِ سَاعِدِ الْجِدِّ	= الْفُلَانِيَّةِ =	فِي السَّاعَةِ الْفُلَانِيَّةِ
= لَيْلَاهُ =	كُلُّ يَبْكِي عَلَى لَيْلِيَّهِ	= بِالْأَسْعَارِ =	نَشْرَةٌ خَاصَّةٌ بِالْأَسْعَارِ
= طَوْرٍ =	دَخَلَ فِي طَوْرِ التَّنْفِيدِ	= الطُّوْلِ =	صَاحِبُ الحَوْلِ وَ الطُّوْلِ
= فَعَلَهُ =	أَفْسَمَ عَلَيْهِ إِلَّا فَعَلَهُ	= الْكَيْلِ =	مَضْلَحَةُ الوُزْنِ وَ الْكَيْلِ

DOĞRUSU	YANLIŞ
أَدْلَى دَلْوَهُ بَيْنَ الدَّلَاةِ	أَدْلَى دَلْوَهُ بَيْنَ الدَّلَائِي
تَقَلَّبَ فِي إِعْطَافِ النَّاعِمِ =	تَقَلَّبَ فِي إِعْطَافِ العَيْشِ النَّاعِمِ
= لِالأَرْصَادِ =	المُنظمة العالمية للإرصاد الجَوِّيَّةِ

2. Olması Gereken Sözcüğün Yerine Başka Sözcük Yazılmış

Bu hata türü genellikle ses veya şekil itibarıyla birbirine benzer iki harften yanlış olanını kullanmaktan ya da yan yana bulunan iki harf arasında değişiklik yapmaktan ileri gelmektedir. Bazı örneklerde ise sözcüğü teşkil eden harf düşmüştür.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
سَرِيَّةٌ	سَرِيْرَةٌ	فَرْقِصٌ	فَرْقِصٌ	إِسْتِزْرَاقٌ	إِسْتِزْرَاقٌ
مَرْهُونٌ	مَرْهُوبٌ	عَالٌ	إِعْلَاءٌ	مَدَارُهُ	مِدْرَاهُ
هَلَامٌ	هَلِمٌ	دَعِشَةٌ	دَعِشِيَّةٌ	خَيْرَةٌ	خَيْرَةٌ
ذَائِقَةٌ	ذَائِقِيَّةٌ	الْحَرْطُومُ	الْحَرْطُومُ	رُطِينِي	رُطِينٌ
دَقِيْقٌ	دَقِيْقَةٌ	مِثْلَمَا	مِثْلِي	طُمَاطَةٌ	طُمَاطِمٌ
دِيْمَةٌ	قَدِيْمَةٌ	صَفْعَةٌ	صَفْعَةٌ	مُسْتَسْهَلٌ	مُسْتَسْهَلٌ
هَلَامِي	هَلِمِي	عَقِيْلَةٌ	عَقِيْلَةٌ	كُبَايَةٌ	كُبَايَةٌ
أَفْحُوصٌ	أَفْحُصَةٌ	فُوْهَةٌ	فُوْهَةٌ	قِطَاعٌ	قِطَاعٌ
الإِشْمَامُ	الإِشْمَاءُ	شَعْوَاءٌ	شَعْوَاءٌ	زَرْقٌ	زَرْقٌ
		عِظَامِي	عِظَامِي	شَلْحٌ	شَلْحٌ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
= ضَرِيْبَةٌ	ضَرَبَ ضَرِيْبَةً	الأَعْتِمَادُ =	الإِعْتِمَادُ	الإِعْتِمَادُ عَلَى الذَاتِ	الإِعْتِمَادُ عَلَى الذَاتِ
إِسْتِشْقَائِي	سَاقٌ	= بَصْدْرُهُ	سَحْمٌ بَصْرُهُ		

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
حُبٌّ =	حَسَبُ السِّلْمِ	القُضَاءُ =	سَاحَةُ القُضَاءِ
التَّجَارَةُ =	عُرْفَةُ الأَكْلِ	خَطُّ العُرْضِ	خَطُّ الأَرْضِ
خَطُّ العُرْضِ	خَطُّ اِرْضِي	قُنَالٌ =	قِتَالُ السُّوَيْسِ
لُدُوْدٌ =	عَدُوُّ الدِّ	الجَنَابَاتِ =	مُتَشَعِّبُ الحَيَاتِ
أَفْقِيٌّ =	مَسْقَطُ أَفْقِي	شَقُّ العَصَا	شَقُّ القَوْمِ
أَرْضٌ	أَرْضِي	البَاحِرَةُ =	عَلَى ظَهْرِ القَلْبِ
أَعْيُنُهُ =	أَعْيُنُهُ الحِيلَةُ	اسْتَقْمَلٌ =	اسْتَقْمَلٌ ظَلَّهُ
أَدْنَى =	مِقْدَارٌ أَدْبِيٌّ	الأِفْسَادُ =	مَعَاوِلُ الإِضَادِ
الشَّبَابِ =	فَوْعَةُ الشَّبَابِ	لِبْسُهُ =	لِبْنَةُ التَّفْضُلِ
الشَّرْقُ =	الشَّرْفُ الأَقْصَى	لَمْحَةٌ =	عَلَى قَابِ لَحْمَةٍ
الاستِحْمَامِ =	لَيْفَةُ الإِسْتِحْدَامِ	المِفْتَاحِ =	لِسَانُ المِفْطُوحِ
زَرَائِفٌ	زَرَاقِي ، زَرَاقِي	أَنِّي لَهُ أَنْ	أَنَّ لَهُ أَنْ
دُبُوسِ أَمَانٍ	دُبُوسِ أَمَانٍ	حَامَ حَوْمَانٍ	حَامَ حَوْمَاتٍ
عُظْمَى =	خِيَانَةُ خَطْمِي	رَاجِعٌ =	رَاجِعٌ دِخْلَتَهُ
الْخُلُولِ =	أُمُّ القُلُوبِ	عَاتِقِهِ =	أَلْقَى عَلَى عَنَقِهِ شَيْئًا
أَمْرٌ عَلِيٌّ	أَمْرٌ عَلِيٌّ	الأنُّوقِ =	أَعَزَّ مِنْ بَيْضِ الأنُوفِ
عُمَالُ الدَّرِيْسَةِ	عُمَالُ الدَّرِيْسَةِ	الفَنَاءِ =	دارُ الهِنَاءِ
عَادٍ =	رَائِحٌ وَ عَادٍ	عُمُومُهُ =	سَرَحٌ عُمُومُهُ
عَلَانِيَةٌ =	سِرًّا وَ عَلَانِيَةً	مُطْلَقٌ =	مُنْطَلِقُ السَّرَاحِ
الطَّائِرَاتِ =	سَرِيَّةُ الطَّيْرَانِ	الهُوَى =	أَلْهُوَاءُ العُذْرِيِّ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
عُضْرُوفٌ	عَضْرِيْفٌ	= الْحَافِقِيْنِ	طَبَقَ صَيْئُهُ الْحَافِقِ
عَمِيْرٌ فَخْرٌ	عَمِيْرٌ فَخْرٌ	= الصَّنُوْبِرِيَّةُ	الْعُدْدُ الصَّنُوْبِرِيَّةُ
= سُوْدَانِيٌّ	فُوْلٌ سُوْدَانِيٌّ	= عَطِيْطُهُ	سَمِعْتُ عَطُوْطَهُ
= رَحَابَةٌ	رَحْبَةُ الْفِنَاءِ	= التَّذَاكِرِ	قَاطِعُ التَّذَاكِرِ
= الْقَاعِلِ	إِسْمُ الْفِعْلِ	= قُلٌّ	قِيْلَ مِثْلَ هَذَا
= الْقَوَامِ	رَبْعَةُ الْقَوْمِ	= عَقِيْلَتُهُ	السَّيِّدَةُ عَقِيْلَتُهُ
= حَفْرَةٌ	حَفْرَةُ السَّوَاجِلِ	= اسْتِعْمَائِيَّةٌ	لُغْبَةٌ اسْتِعْمَائِيَّةٌ
= فِي رَابِعَةٍ	فِي أَرْبَعِ النَّهَارِ	= عَقَبِيَّهِ	رَدَّهُ عَلَى عَقَبِيَّهِمْ
بَنُو أُمِيَّةَ	بَنُو أُمَوِيَّةَ	مَرَّ مَرَّ الْكِرَامِ	مَرَّ مَرَّ الْكِرَامِ
ظُلَامَةٌ	ظُلْمَانٌ	= الشُّفَى	الشُّعْفُ الشَّمَالِيُّ
= الْمَقَاصِدِ	سَيِّءُ الْمَقَاصِدِ	= حَقْفٌ	حَقْفٌ مِنْ عُلُوَائِهِ
= بِلَاكِرِهِ	تَلَمَّظَ بِلَاكِرِهِ	مُتَوَطِّنٌ	مُسْتَوَطِّنٌ
= وَادٍ	فِي كُلِّ وَادِقٍ	= الْقُوَاتُ	القُوَّةُ الْمُسَلَّحَةُ
مَوْعٌ مُتَقَدِّمٌ	مَوْعٌ مُتَقَدِّمٌ	= الضُّحْفُ	عَلَى لِسَانِ الضُّحْفِ
سَيَّارَةُ الشَّحَنِ	سَيَّاسَةُ الشَّحَنِ	= لَمْ تَطَّأهُ	لَمْ تَطَّعْهُ قَدَمٌ
= لِي مَعَهُ	لِي لَهُ شَأْنٌ آخَرُ	= مِنْ حَجْرٍ	قُدَّ قَلْبُهُ مِنْ جَفْرٍ
= سَكَنْتُ	سَكَتَ رِيحُهُ	= عَلَى سِوَاهُ	فَضَّلَهُ عَلَى حَيْدِ سَوَى
DOĞRUSU		YANLIŞ	
= وَالصَّنَائِعِ		مدرسة الفنون والصناعات	
فِي غَدَوَاتِهِ وَرَوْحَاتِهِ		فِي غَدَوَاتِهِ وَرَوْحَاتِهِ	

DOĞRUSU	YANLIŞ
≈ وَاللَّيْ	كَانَ عِنْدِي فِي مَقَامٍ وَلَيْ
≈ سَاعَاتٍ مَعْدُودَةٍ	عَلَى قَيْدِ سَاعَةٍ مَعْدُودَةٍ
مُعَاكَسَةُ الْحَالَةِ الْجَوِّيَّةِ	مُعَاكَسَةُ الْجَوِّيَّةِ
≈ فِي أَوْسَاطٍ ≈	فِي أَوْسَاطِ هَذَا الْأَشْبُوعِ
≈ الْحَوَادِثِ ≈	بَعْدَ أَيَّامٍ مِنْ هَذِهِ الْأَحَادِيثِ
طُعِنَتْ الْأَمَالُ فِي مُهْجَتِهَا	طُعِنَتْ الْأَعْمَالُ فِي مُهْجَتِهِ
فِي عَاجِلِهِ أَوْ آجِلِهِ	فِي عَاجِلِهِ وَ آجِلِهِ
≈ بِالشُّكْوَى ≈	مَلَأَ الْفَضَاءَ بِالشُّكْوَاءِ
≈ بِسَاطٍ ≈	طَرَحَ مَسْأَلَةً عَلَى طِسَاطٍ
≈ آخِرٍ ≈	ضَرَبَ عَدَدًا فِي آخِرِي
سَيُعْقَدُ الْمُؤْتَمَرُ	سَيُعْقَدُ الْمُؤْتَمَرُ
≈ الْأَحْوَالِ الشَّخْصِيَّةِ ≈	قَانُونِ الْأَقْوَالِ الشَّخْصِيَّةِ
≈ أَحْلَامِهِ ≈	تَعَنَّى الرَّجُلُ مِنْ أَجْلِ تَحْقِيقِ أَحْلَامِهِ

3. Bazı Sözcüklere Fazladan Harf Eklenmiş ya da Yanlış Bir Harf Yazılmış

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
سَبَسَبُ	سَبَسَبَةٌ	دِيمَةٌ	قَدِيمَةٌ	إِمْتِيَاز	إِمَجْتِيَاز
تَعْطِيَةٌ	تَعْتِيَةٌ	شُورَى	شُورَةٌ	شَرَانِق	شَرَانِيق
مَدْرِيْد	مَدْرِيْن	قَطُوْب	قَشُوْب	إِضْمِع	لَهُ إِضْمَاع
رِيْق	رِيْقَةٌ	مَادُّبَةٌ	مَادُّوْبَةٌ	مَنْفِيْلَا	مَنْفِيْلَا
أَسْطُوَانِي	أَسْطُوَانِي	رَبِيْعَان	رَبِيْعَان	أَخْطُبُوْط	أَخْطُبُوْط

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
الأنادول	الأناضول	مِرَايَة	مِرَايَة	الأناضول	الأنادول
سُمُون	سُمُن	قُنُوَّة	قُنُوَّة	سُمُون	سُمُون
رَجِي	رَجَا	هُوَيَّة	هُوَيَّة	رَجِي	رَجَا
مُكْحَوْلَة	مُكْحَلَة	فُنْضُل	فُنْضُول	مُكْحَوْلَة	مُكْحَلَة
لَا يَيْلِينُ	يَلِينُ	ذُبَابَة	ذُبَابَة	لَا يَيْلِينُ	يَلِينُ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مِنْ حِينَ لِأَخْرَ = لَاخَرَ	مِنْ حِينَ لِأَخْرَ	الرَّأْيِ =	الرَّأْيِ	أَصَالَة الرَّأْيِ	أَصَالَة الرَّأْيِ
مَا الْحَيْلَة	مَا الْحَيْلَة	الْحَيَاة =	الْحَيَاة	مُسْتَوَى الْحَيَاتِ	مُسْتَوَى الْحَيَاتِ
ضِيْرَى =	ضِيْرَى	بِالذَّاتِ =	بِالذَّاتِ	الشُّعُور بِالذَّاتِيَّة	الشُّعُور بِالذَّاتِيَّة
الْحَيَاة =	الْحَيَاة	الْحَيَاة =	الْحَيَاة	غَمَارُ الْحَيَاتِ	غَمَارُ الْحَيَاتِ
إِحْتِيَاطِيَّة =	إِحْتِيَاطِيَّة	الْحَرْقِ =	الْحَرْقِ	حَائِطُ عَزْلِ الْحَرْقَة	حَائِطُ عَزْلِ الْحَرْقَة
الأُرْتُوْدُوْكْسِي =	أُرْتُوْدُوْكْسِي	زُرْبِيَّة ، زُرْبِيَّة	زُرْبِيَّة ، زُرْبِيَّة	زُرْبِيَّة ، زُرْبِيَّة	زُرْبِيَّة ، زُرْبِيَّة
الدُّوْل =	الدُّوْل	السَّاقِ =	السَّاقِ	رَبْطَة السَّاقَة	رَبْطَة السَّاقَة
صُفُوْفَا =	صُفُوْفَا	لَا مُشَاخَة	لَا مُشَاخَة	لَا مُشَاخَة	لَا مُشَاخَة
الإِشْرَاقِيُون	الإِشْرَاقِيُون	الأَعْظَمُ =	الأَعْظَمُ	السَّوَادُ الأَعْظَامِ	السَّوَادُ الأَعْظَامِ
الضُّلْح =	الضُّلْح	الْبُنْدُوْقِيَّة =	الْبُنْدُوْقِيَّة	شَهْرُ البُنْدُوْقِيَّة	شَهْرُ البُنْدُوْقِيَّة
الْإِنْضِبَاتِ =	الْإِنْضِبَاتِ	قِلْدَا =	قِلْدَا	إِفْتَرَقَ طَرَائِقَ قِلْدَا	إِفْتَرَقَ طَرَائِقَ قِلْدَا
الضَّادِ =	لُعَة الضَّادِ	إِحْتِيَاطِي =	إِحْتِيَاطِي	مَالُ إِحْتِيَاتِي	مَالُ إِحْتِيَاتِي
بِالنَّوْاجِدِ =	عَضَّ بِالنَّوْاجِدِ	المَّوَاسِمُ =	المَّوَاسِمُ	المَّوَاسِمُ المَّمْطَرَة	المَّوَاسِمُ المَّمْطَرَة

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
وَرْدَانٌ = وَرْدَانٌ	بَنَاتٌ وَرْدَانَةٌ	المَوْضُوعُ	أَدْرَكَ المَوْضُوعَةَ
نَاصِيئَتُهُ = نَاصِيئَتُهُ	إِمْتَلَكَ نَاصِيئَتَهُ	تَمَثَّلَ نَضْمِيٌّ	نَضَفْتُمَثَالَ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
تَنَسَّمَ الحَبِيرَ	تَنَسَّمَ الحَبِيرَ	كَانَ نَصِيْبُهُ مِنْ ذَلِكَ	رَسَتْ عَلَيْهِ المُنَاقِصَةُ
ذَلِكَ = ذَلِكَ	رَسَتْ عَلَيْهِ المُنَاقِصَةُ	لُعِزُّ الكَلِمَاتِ المُمْتَقِطَةِ	نَاقَدَ الأَطْبَاعَ زَعِيمَهُمْ
المُنَاقِصَةُ = المُنَاقِصَةُ	لُعِزُّ الكَلِمَاتِ المُمْتَقِطَةِ	جَعَلَ زُوبَعَةً فِي فَنجَانٍ	جَعَلَ زُوبَعَةً فِي فَنجَانٍ

4. Bazı Sözcüklerin Harfleri Düşmüş

Bir başka yaygın hata türü ise kelimeyi teşkil harflerden bazılarının yazılmamış olmasıdır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
كُرْرِيَّةٌ	كُرْرِيَّةٌ	أَغْرُودَةٌ	أَغْرُودَةٌ	رَزَاءٌ - رَزَاءٌ	رَزَاءٌ - رَزَاءٌ
مُلُوحِيَّةٌ	مُلُوحِيَّةٌ	مُلُوحٌ	مُلُوحٌ	تَضْبِيرَةٌ	تَضْبِيرَةٌ
أَنْبُوشٌ	أَنْبُوشٌ	مُنْعُولِيَا	مُنْعُولِيَا	شَيْخُوخَةٌ	شَيْخُوخَةٌ
صَالُونٌ	صَالُونٌ	صَالُوحيَّةٌ	صَالُوحيَّةٌ	أَضْحُوكَةٌ	أَضْحُوكَةٌ
مَالِطَةٌ	مَالِطَةٌ	صَائِنَةٌ	صَائِنَةٌ	عِرْنَاسٌ	عِرْنَاسٌ
مَالِطِيٌّ	مَالِطِيٌّ	فَرُورَةٌ	فَرُورَةٌ	أَتُومَاتِيكِيٌّ	أَتُومَاتِيكِيٌّ
إِسْتِطَانٌ	إِسْتِطَانٌ	مَسْكُوبِيَّةٌ	مَسْكُوبِيَّةٌ	بَاثُولُوجِيَا	بَاثُولُوجِيَا
الأَلْمَانُ	الْمَانُ	يُولِيَّةٌ	يُولِيَّةٌ	شَبِكِيَّةٌ	شَبِكِيَّةٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَشْطُرِي	أَشْطُرِي	أَحْوَرُ	أَحْر	يُوحِنَا	يُحِنَا
أَكْذُوبَةٌ	أَكْذِبَةٌ	فَيْرُوزُجْ	فَيْرُوزِجْ	صَحْرَاوِي	صَحْرَاوِي
قَصَار	قَصْر	كَالْأَوَّلِ	كَالْأَوَّلِ	خَضْرَاوَاتْ	خَضْرَاوَاتْ
هَاتَانِ	هَاتَانِ	قَرَهْ جُوزْ	قَرَهْجُوزْ	أَلَا أَنَا	أَلَا أَنَا
هَاتِيكَ	هَاتِيكَ	أَيْشَهَا	أَيْهَا	أَمْسِيَّةٌ	أَمْسِيَّةٌ
أُقْنُومُ	أُقْنُومُ	أُرُوْبِي = أُرُوْبِي	أُرُوْبِي	أَلَلَاتِينِيَّةٌ	أَلَاتِينِيَّةٌ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
فُصَارُكَ أَنْ	فُصْرُكَ أَنْ	عَشْرَاتٌ =	عَشْرَاتٌ =	عَشْرَةُ الْأَلْفِ	عَشْرَةُ الْأَلْفِ
عَلْمُ الْأَهْوَتِ =	عَلْمُ الْأَهْوَتِ	عَنِ الْبِسَارِ	عَنِ الْبِسَارِ	الْبِسَارِ	الْبِسَارِ
هَيْئًا لَكَ	هَيْئًا لَكَ	رُوحِيَّةٌ =	رُوحِيَّةٌ =	مَشْرُوبَاتِ رُوحِيَّةٌ	مَشْرُوبَاتِ رُوحِيَّةٌ
هَيْئًا مَرِيئًا	هَيْئًا مَرِيئًا	الصَّحَارَى =	الصَّحَارَى =	مُرُ الصَّحْرَى	مُرُ الصَّحْرَى
بِعَادَاتِهِ =	دَانَ بَعَادَاتِهِ	فُصَارَاهُ =	فُصَارَاهُ =	بَدَلُ فُصَارَاهُ	بَدَلُ فُصَارَاهُ
السَّحَابِ =	نَوَاطِحُ السَّحَابِ	خُرْدَوَاتٌ	خُرْدَوَاتٌ	خُرْدَةٌ، خُرْدَاتٌ	خُرْدَةٌ، خُرْدَاتٌ
الشَّاهِدَةِ =	وَرَقُ الشَّاهِدِ	الثَّلَاثَاءُ =	الثَّلَاثَاءُ =	يَوْمُ الثَّلَاثَاءِ	يَوْمُ الثَّلَاثَاءِ
مَاذَا هُنَالِكَ	مَاذَا هُنَاكَ	الدَّائِرَةِ =	الدَّائِرَةِ =	نِصْفُ الدَّائِرَةِ	نِصْفُ الدَّائِرَةِ
لَوْحَةٌ =	لَوْحُ زَيْتِيَّةٌ	الْوِلَايَاتُ =	الْوِلَايَاتُ =	الْوِلَايَةُ الْمُتَّحِدَةُ	الْوِلَايَةُ الْمُتَّحِدَةُ
قَانُونٌ =	قَانُونُ مَدَنِيٌّ	إِلَى الْعَرَبِيَّةِ	إِلَى الْعَرَبِيَّةِ	إِلَى عَرَبِيٍّ	إِلَى عَرَبِيٍّ
مَلْبَسُ الْوَقِيَّةِ =	مَلْبَسُ الْوَقِيَّةِ	بِالنِّسْبَةِ =	بِالنِّسْبَةِ =	بِنِسْبَةِ إِلَى	بِنِسْبَةِ إِلَى
الْإِنْسَانُ =	لِلْإِنْسَانِ الْفَطْرِيُّ	السِّتَارُ =	السِّتَارُ =	السِّتَارُ الْفِضِّيُّ	السِّتَارُ الْفِضِّيُّ
مُضْعَةٌ =	مُضْعٌ طَيِّبَةٌ	فَرِيدٌ =	فَرِيدٌ =	رِيدٌ فِي بَابِهِ	رِيدٌ فِي بَابِهِ
الْوَقَايَةِ =	لَقَاحُ الْوَقَايَةِ	طَرَائِقُ =	طَرَائِقُ =	إِفْتَرَقَ طَرِيقًا قَدَدًا	إِفْتَرَقَ طَرِيقًا قَدَدًا

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
فَسَمَ عَلَيْهِ إِلَّا فِعْلَهُ = وَاحِدٍ	عَلَى نَسَقٍ وَحِدٍ	فَسَمَ =	فَسَمَ عَلَيْهِ إِلَّا فِعْلَهُ
نَهَضَ قَطْمًا = خَارِجِيَّةٌ	نُقْطَةُ خَرَجِيَّةٌ	فَائِمًا =	نَهَضَ قَطْمًا
لُقْمَةُ الْقَضِي =	لَتِهَآكُ الْحُرْمَةِ	الْقَاضِي =	لُقْمَةُ الْقَضِي
زَرَفَاتٍ وَ وُحْدَانًا =	فَبَالًا وَ إِذْبَارًا	زَرَفَاتٍ وَ =	زَرَفَاتٍ وَ وُحْدَانًا
لَكَ عَنْهُ مَنَادِحَةٌ =	لَجْنَةُ الْمُرَقَبَةِ =	مَنْدُوحَةٌ =	لَكَ عَنْهُ مَنَادِحَةٌ
لَمْ يَرِ مَنَادِحَةٌ مِنْ =	لَعَابِ نَارِيَّةٌ	مَنْدُوحَةٌ =	لَمْ يَرِ مَنَادِحَةٌ مِنْ
تَرَامِي الْأَطْرَافِ =	أَخَذَ مَجْلِسًا	الْأَطْرَافِ =	تَرَامِي الْأَطْرَافِ
سَلَّمَ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ =	رَوَابِطُ الصَّدَاقَةِ =	أَسَلَّمَ =	سَلَّمَ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ
اسْتَرَعَى انْتِبَاهًا =	رَامِي اللَّهَبِ =	انْتِبَاهُهُ =	اسْتَرَعَى انْتِبَاهًا
الْقِيمِ الْوَضِيَّةِ =	أَمْرَ قَائِنِي	الْوَضِيَّةِ =	الْقِيمِ الْوَضِيَّةِ
أَشْهَرَ مَرْدُ بَيْعِ شَيْءٍ =	حَدُّ الزَيْتُونِ	مَرْدُ =	أَشْهَرَ مَرْدُ بَيْعِ شَيْءٍ
دَارُ الْمُسْتَشَارِ =	قُودَ زَائِفَةٍ	الْمُسْتَشَارِيَّةِ =	دَارُ الْمُسْتَشَارِ
قَضِيَا التَّلْبِيسِ =	أَشْعَدُ الْحَطِّ =	قَضِيَا =	قَضِيَا التَّلْبِيسِ
مُتَلَجَّاتٌ فَكَاهِيَّةٌ =	مِضْحَخَةُ الْحَرَاتِقِ =	مُتَلَوِّجَاتٌ =	مُتَلَجَّاتٌ فَكَاهِيَّةٌ
مُسْتَحْدَمُ الظُّهُرَاتِ =	مِظْلَةٌ وَقِيَّةٌ =	الظُّهُرَاتِ =	مُسْتَحْدَمُ الظُّهُرَاتِ
كَتَّ عَلَيْهِمْ عَوَادٍ =	لِضَّغْطِ الدَّمَوِيِّ =	عَدَاتٌ =	كَتَّ عَلَيْهِمْ عَوَادٍ
عَجَلَهُ الْوَقْتُ عَنْ =	نِ الطَّرَازِ الْأَوَّلِ =	عَجَلَهُ =	عَجَلَهُ الْوَقْتُ عَنْ
لِمَذْهَبِ الْعَقْلِيِّ =	عَضَاءُ التَّنَاسُلِ =	الْمَذْهَبُ =	لِمَذْهَبِ الْعَقْلِيِّ
لِعَهْدِ الْقَدِيمِ =	مُعْتَادُ الْجَرَائِمِ =	الْعَهْدُ =	لِعَهْدِ الْقَدِيمِ
فَخَّ فِي زَمَانَةِ رُوحِهِ =	مُرَقَّبُ تَعْلِيمِ =	تَمَخَّ =	فَخَّ فِي زَمَانَةِ رُوحِهِ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
تَأْقِلُ ≈	أَقِلَّ الشَّرْعَةَ	صَاغِيَةً ≈	لَأَقَى آذَانًا صَغِيَةً
		خَالِي الْوَفَاضِ	خَالِي لِّلْوَفَاضِ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
نِصَابِهَا ≈	نِصَابِهَا	إِسْتَقَرَّتِ الْأُمُورُ فِي نِصَابِهَا	إِسْتَقَرَّتِ الْأُمُورُ فِي نِصَابِهَا
الْعُمُومِيَّةُ ≈	الْعُمُومِيَّةُ	وِزَارَةُ الْأَشْغَالِ الْعُمُومِيَّةِ	وِزَارَةُ الْأَشْغَالِ الْعُمُومِيَّةِ
أَيَّامٌ ≈	أَيَّامٌ	أَيَّامَ الْعُطَلَاتِ الرَّسْمِيَّةِ	أَيَّامَ الْعُطَلَاتِ الرَّسْمِيَّةِ
لَأَسْدَاسٍ ≈	لَأَسْدَاسٍ	ضَرَبَ أَحْمَاسًا لَأَسْدَاسٍ	ضَرَبَ أَحْمَاسًا لَأَسْدَاسٍ
إِلَى النَّقِيضِ ≈	إِلَى النَّقِيضِ	مِنَ النَّقِيضِ إِلَى النَّقِيضِ	مِنَ النَّقِيضِ إِلَى النَّقِيضِ
فُضَارَى الْجُهْدِ ≈	فُضَارَى الْجُهْدِ	بَذَلَ فُضَارَ الْجُهْدِ	بَذَلَ فُضَارَ الْجُهْدِ

F) Bazı Önemli Sözcükler Madde Olarak Sözlüğe Alınmamış

Sözlükte bazı önemli madde başlarının ya da sözcüklerin atlandığı görülmektedir. Mutçalı'nın temel aldığı Hans Wehr sözlüğünde bu kelimelerin bulunuyor olması, bunların gözden kaçtığı, dikkat hatası yüzünden atlandığını hatıra getirmektedir.

İHMAL EDİLEN BAZI ÖNEMLİ MADDE BAŞLARI					
أَتَّ	أَنْتَ	تَأْتِيْتُ	أَنْتَ	يَا صَاحَ	بِمَافِيهِ
أَلْأَمْرُ الَّذِي	إِتْرَنَ	ضَبَابٌ	ضَبَابِيٌّ	إِسْمُ الْإِشَارَةِ	
سَفِيَّةٌ جِ سَفَهَاءُ	صَلَاةُ الصُّبْحِ	خَدَّرَ			

G) Kimi Terkiplerde Bazı Sözcük veya Harfler Unutulmuş

TAM VE DOĞRU BİÇİMİ	EKSİK BİÇİM
الشُّعُورُ بِالنَّفْسِ	الشُّعُورُ
فِي كُلِّ عَضْرٍ وَ مَضْرٍ	كُلِّ عَضْرٍ وَ مَضْرٍ
مُتَقَدِّمٌ عَلَى إِبَانِهِ	مُتَقَدِّمٌ إِبَانِهِ

Ayrıca mesela قَطَارٌ sözcüğü madde başı olarak atlanmıştır. Halbuki cümle örneklerinde kendisine yer verildiği gibi çoğul biçimleri de zikredilmiş.

H) Sözcüklerin Türkçe Ve Arapça Karşılıkları Açısından Yanlıklar

1. Bazı Sözcüklerin Türkçe Karşılıkları Var Ama Arapça'ları Yazılmamış

Verilen Türkçe Anlam	Eksik Bırakılan Arapça Karşılığı
paslanmak, oksitlenmek	تَأَكْسَدَ
küçümsemek, değer vermemek	اسْتَحْفَفَ
kalbi sakinleştirmek	رَطَّبَ
inandırmak, ikna etmek	أَلْقَى (أَدْخَلَ فِي رُوعِهِ)
Güneş doğmak, ışıldamak	أَشْرَقَ
Doğu (Şark) kültürünü incelemek, oryantalist / müsteşrik olmak	اسْتَشْرَقَ
gri	أَشْهَبُ = شَهْبَاءُ
kaptan köprüsü	عُرْفَةُ الْقِيَادَةِ
"bu meblağ onun maaşını kat kat aşıyordu" cümlesinde aşmak fiili düşmüş فَاقَ manasına gelen	﴿فَاقَ﴾ هَذَا الْمَبْلَغُ مُرْتَبَهُ أَضْعَافَ أَضْعَافِهِ

2. Bazı Sözcüklerin Türkçe Karşılıkları Yanlış Verilmiş

Arapçası ile Türkçesi tam olarak uyuşmayan kelime ve deyimler

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
satın alınabilen kişi	rüşvetçi	مَأْجُورٌ
kardeşçe	kardeşlik	أَخَوِيٌّ
1248 gram	1248 kilogram	أَفَّةٌ

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
yardımcı doçent	asistan	أُستَاذُ مَسَاعِدٍ
hak etmek	hakketmek	إِسْتَأْهَلَ
değil	değildi	لَيْسَ بِي أَنْ
boşboğaz	başboğaz	خَطْلٌ
ayağın	yağın çukur kısmı	أَخْمَصُ
gözetlemek, kollamak	gözeten, kollayan	خَفَرَ (خَفْرٌ)
hayır kurumu	eli açık, cömert, kerim	خَيْرِيَّةٌ
iyi niyet dilekleri	iyi niyet temsilcileri	دَعَوَاتُ صَالِحَاتٍ
başkanlık sarayı	başbakanlık sarayı	دَارُ الرِّيَاسَةِ
pis, kirli	pislik, kir	رَجِسٌ
istirahat, dinlenme, rahatlama	rahat	اسْتِرَاحَةٌ
taşarlamak	taşarlamak	أَرَادَ بَ
yoğurt	kesilmiş süt	لَبَنٌ زَبَادِيٌّ
mavilik	mavi	زَرْقٌ زُرْقَةٌ
bıkmış usanmış iğrenmiş	sıkıntı veren, bıktırıcı	سَيْئٌ
mahpus	hapsetme	مَسْجُونٌ
Suutlu, Suudi Arabistanlı	Suudi	سُعُودِيٌّ
sarhoş edici şey	sarhoş	سَكْرٌ
yargı organı	yargılama yetkisi	السلطة القضائية
şap	sap	شَبَّةٌ
kamulaştırmak, devletleştirmek	millileştirmek	أَمَّمٌ
neredeyse tamamen ayrı	neredeyse tamamen aynı şekilde	فِي شِبْهِ عَزَلَةٍ تَامَةٍ

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
olmak, vuku bulmak	almak, vuku bulmak	شَجَرَ
sınırlanma, tahdit edilme	sınırlama, tahdit	إِنْحِصَارٌ
elden kaçan	elden kaçma	شُرُودٌ
gezip dolaşma, avarelik	gezen, dolaşan, avare	شُرُودٌ
taraca veya teras	taras	مُسْتَشْرِفٌ
keşke bilseydim! bir bilsem!	nasıl olur böyle bir şey	لَيْتَ شَعْرِي
keşke bilseydim! bir bilsem!	ne acayıp, ne kadar da garip demiş	لَيْتَ شَعْرِي
sağlıklı, sıhhatli	sağlığa uygun, sıhhi	صَحِيحٌ
sert	seri	صَارِمٌ
kekik	yabani keklik	صَغْتَرٌ
kişneme, kişnemek	kişneyen	صَهِيلٌ
gülüşmek	gülmek	تَضَاحَكَ
eli açık, cömert, iyi kalpli, şefkatli	hayır kurumu	خَيْرٌ
başından geçmek, tecrübe etmek	başından geçirmek	ذَاقٌ
ıslık çalmak; ıslık ve ince ses tonu	ıslık çalan; ince ses tuşu	صَفِيرٌ
tepeden bakmak, dudak bükme	tepeden bükme	إِسْتَنْكَفَ
sıkıntıda olmak, mutsuz, bedbaht, kötü durumda olmak	sıkıntıya sokmak, güçlüğe düşürmek	شَقِيٌّ
sıkıntıya/kötü duruma sokmak, güçlüğe düşürmek	mutsuz, kötü durumda, sıkıntıda olmak	أَشْقَى
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük صَيِّغَةٌ değil صَيَّاعَةٌ olmalıydı.	şekillendirme, şeikle sokma	صَيِّغَةٌ
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük أَغْيُنٌ değil أَغْيَانٌ olmalıydı.	Ekabir, ileri gelenler	أَغْيُنٌ
kamuoyu baskısı altında	genel kabulün zorlamasıyla	تَحْتَ ضَغْطِ الرَّأْيِ الْعَامِ

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
tip	tıp	طِرَازٌ
güler yüzlü, güleç	güler yüzle, gülerek	طَلَّقُ الْمُحَيَّا
turlayan	turalayan	طَوَّافٌ
kırılmak, parçalara ayrılmak	kırmak, parçalara ayırmak	تَحَطَّمٌ
ne kadar sık	ne kadar şık	طَالَمَا
gururlanma	gururlu	اسْتِطَالَةٌ
masaj yapmak	mesaj yapmak	طَيَّبَ
yangın duvarı, (yangına karşı) güvenlik duvarı	ateşten duvar	حَائِطُ عَزْلِ الْحَرْقَةِ
bağırarak, çığlık atmak, yüksek sesle ağlamak	bağırarak, çığlık atan, yüksek sesle ağlayan	عَوِيلٌ
boşa çıkarmak, hayal kırıklığına uğratmak	ümidini yitirmek	أَخْلَفَ الرَّجَاءَ
geçimlik, geçim, evin rızık tedariki	ev ahalisi, evde ekmek bekleyenler	مَعِيشَةٌ
yemek odası	kaptan köprüsü	عُرْفَةُ السُّفْرَةِ
astronomi bilgini, astronom	astronomi	عَالِمٌ فَلَكِيٌّ
özlem, hasret (çekmek)	özlemini, hasretini çeken	حَنِينٌ
enine kesit, enkesit	kesit	قِطَاعٌ عَرْضِيٌّ
daire dilimi	dire dilimi	الْقِطَاعُ الدَائِرِيُّ
kendisine miras kalan	miras kalan	وَارِثٌ
bir Müslüman olarak ben	ben Müslüman gibiyim, ben Müslüman sayılırım	أَنَا كَمُسْلِمٍ
asistan	özel öğretmen, üniversitede uygulama yapan	مُعِيدٌ
kör, âmâ	bar	مَكْفُوفٌ

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
ıslak, çiğli, kırağılı	su buharı, kırağı, çiğ	نَدٍ
güle güle, hoşçakal, esen kalın (Bu sözü geride kalanlar söylüyor, gidenler değil)	Allaha ısmarladık değil	مع السلامة
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük مُزْتَجِلٌ olmalıydı.	irticalen söylenen	مُزْتَجِلٌ
verilen manaya uygun biçim: هُمْ عَلَى نَمَطٍ وَاحِدٍ olmalıdır.	Onların hepsi birbirine benzer	هُوَ عَلَى نَمَطٍ وَاحِدٍ
verilen manaya uygun sözcük: سَرِيَّةٌ سَرِيَّةٌ olmalıydı.	Yayılma, geçerlilik, uygulanma	سَرِيَّةٌ خَيْالَةٌ
malların haczi. “ seçme, seleksiyon, eleme ” anlamındaki sözcük: اِضْطَفَاءٌ	seçme, seleksiyon, eleme	اِسْتِصْفَاءُ الْأَمْوَالِ
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük مَجْلِسُ الْوُزَرَاءِ olmalıydı.	bakanlar kurulu	مَجْلِسُ الْأَكْبَرِ
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük سَكْرَتِيرِيَّةٌ olmalıydı.	sekreterlik	سَكْرَتِيرَةَ
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük تَسْلِيحٌ'tur. تَسْلِيحٌ ise “ silahlandırma ” demektir.	silahlanma	تَسْلِيحٌ
bu terkinin “ alarm ” manası verildikten sonra, aynı terkibe ayrıca “ bir çeşit nefesli çalgı ” karşılığı da verilmiş. Halbuki ikinci defa yazılan bu kelimenin yerinde سَوْمُومٌ sözcüğü olmalıydı, kast edilen mana da bildiğimiz “ zurna ”dır.		زَمَارَةُ الْإِنْدَارِ

3. Bazı Sözcüklerin Türkçe Karşılıkları Eksik Bırakılmış veya Hiç Verilmemiş

Sözcüğün veya Terkinin Eksik Bırakılan Anlamı	İlgili Madde
araştırma, inceleme manaları verilmemiş.	دِرَاسَةٌ
kendiliğinden olan, otomatik manaları verilmemiş.	أَلِيٌّ
döşek, minder, şilte manaları verilmemiş.	مَرْتَبَةٌ
bir internet terimi olan çet yapma, çetleşme manaları verilmemiş.	دَرْدَشَةٌ

Sözcüğün veya Terkibin Eksik Bırakılan Anlamı	İlgili Madde
adapte olmak, uyum sağlamak manası verilmemiş.	تَأَقَّلَمَ
geri döndürmek, iade etmek manası verilmemiş.	رَجَعَ
çiy manası verilmemiş.	نَدَى
“ doğrusal, uzunlamasına ” manaları da verilmeliydi.	طُولِيّ
“ katlama ve dürme ” anlamları verilmemiş	طَيّ
sadece “ denizci ” anlamı verilmiş. Oysa bu terim uçak mürettebatı için de kullanılıyor. Mürettebat da denilmeliydi.	مَلَّاح
“ yağlamak, swamak ” denilmiş. Ayrıca “ yarayı sarmak, pansuman etmek, bandajlamak ” manaları da verilmeliydi.	ضَمَدَ
“ kumral tenli olmak ” anlamı var ama “ sarışın olmak, sarı saçlı olmak ” manası yok	شَقْرُ
“ kumral tenli, kumral ” anlamı var ama “ sarı saçlı, sarışın ” manası yok	أَشَقْرُ
anlam olarak “ tam çekimi olan ” denilmiş. Ancak gayr-i munsarîf olmayan ifadesi ve “ bir gramer terimi olarak sonuna kesra ve tenvini kabul eden isim ” açıklaması da olmalıydı.	مُنْصَرِف
sadece “ müfettiş ” manası verilmiş. Oysa “ müdür, yönetici, idareci ve danışman ” manaları da var.	المُشْرِفُ
Kasablanka manası verilmemiş.	الدار البيضاء
bıçak kemiğe dayanmak manası verilmemiş.	بَلَّغَ السَّيْلُ الزَّبِي
bu fiille ilgili olarak “ boyamak ” manası hiç verilmemiş	طَلَى ، يَطْلِي
(b'nin) ciğer pâresi anlamı verilmemiş	فَلْدَةُ كَبِدِهِ
bu terkinin anlamı olan “ Yasama dönemi ”, ancak bir sonraki madde başı olan السلطة التشريعية'den sonra verilmiş.	دورة تشريعية
sadece “ donanma fişekleri ” denilmiş, ayrıca “ havai fişek ” de denilmeliydi.	أَلْعَابُ نَارِيَّةٌ

Sözcüğün veya Terkibin Eksik Bırakılan Anlamı	İlgili Madde
sözcüğün “ mezun etmek ” anlamı hem fiilinde hem de mastarında ihmal edilmiş.	خَرَجَ - تَخْرِيحُ
sözcüğün asli anlamı olan “ kekelemek, konuşma esnasında duraklamak ” anlamları hem fiilde hem de mastarda ihmal edilmiş.	تَلَعَّم
anlam olarak “ çekimsiz ” denilmiş. Ancak gayr-i munsarîf ifadesi ve “ bir gramer terimi olarak kesra ve tenvin almayan isim ” açıklaması da eklenmeliydi.	ممنوع من الصرف
“ iki ordu karşılıklı füze saldırısında bulundu ” çevirisi verilmemiş.	تَقَادَفَ الْجَيْشَانِ بِالصَّوَارِيخِ
bu kelimenin Türkçe karşılığı hiç yok: meteor, akan yıldız, kayan yıldız denilmeliydi.	شِهَابٌ جِ شُهْبٌ، شُهْبَانٌ
bu kelimenin Türkçe karşılığı hiç yok: kendini bilme, kendinin farkında olma denilmeliydi	الشعور بالنفس، الشعور بالذات

Sonuç

Çalışmamızın sonuç bölümünde, Serdar Mutçalı'nın, Hans Wehr ve J. Milton Cowan'ın çalışmasını esas alarak hazırladığı **الْمُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ** adlı sözlükteki temel yanlışları ve müellif hatalarını ana hatlarıyla özetlemek istiyoruz.

1. Arapça'da büyük önemi hâiz olan sülâsî fiillerin baplarına ilişkin olarak, çok bilinen bazı fiillerin mâzî ve muzârî sîgalarında dahi hatalar yapıldığı görülmektedir. Bu durum zaman zaman öğrencinin, hocasının bilgisine olan güveninde sarsılmalara yol açabilmektedir. Zira öğrenci, **يَقْعُ** fiilinin muzarisinin **يَقْعُ** ; **يَهْبُ** fiilinin muzarisinin **يَهْبُ** ; **يَسْهَلُ** fiilinin muzarisinin de **يَسْهَلُ** olduğunu söylerken bu bilgisini sözlüğe dayandırmakta, bu noktada hocanın, söz konusu fiillerin doğru biçimlerinin **يَقْعُ**, **يَهْبُ** ve **يَسْهَلُ** olduğuna ikna etmek için epey ter dökmesi gerekmektedir. Esasen bu makalenin ortaya çıkmasında buna benzer bir hadisenin yaşandığı anekdotik bir tecrübe de etkili olmuştur.

2. Nâdir de olsa, bazı mâlum (etken) fiiller, meçhûl (edilgen) sîgada yazılmıştır. Bu durum, bu gibi fiillerin, bilhassa meçhûl olarak kullanılan özel bir fiil grubundan biriymiş gibi algılanmasına yol açabilir. Bunun güzel bir örneği “*yok olmak, tükenmek*” anlamlarına

gelen اضمحل fiilinin, meçhul bir sığa olan اضمحل ile ifade edilmiş olmasıdır.

3. Bir çok ism-i fâil (etken ortaç) ism-i mefûl (edilgen ortaç), birçok ism-i mefûl de ism-i fâil biçiminde yazılmak suretiyle özellikle sarf bakımından önemli bir şekilsel ayırtı emâresi yok edilmiştir. Sözelimi مُعَبَّرٌ (ifâde eden/dile getiren) yerine مُعَبَّرٌ (ifâde edilen/dile getirilen) ; مُقَارَنٌ (karşılaştırılan) yerine مُقَارِنٌ (karşılaştıran) yazılmış olması sadece şekli bir ihmal değil, yanı sıra, temel anlamsal nüansların kaybolmasına neden olan ciddi bir kusurdur.

4. En temel ve iyi bilinen masterların dahi yazımında hatalara düşülmüştür. Örneğin مُوَاحِدَةٌ , طَبِخٌ , هُبُوطٌ , نُزُولٌ , خُرُوجٌ gibi meşhur masterlar ciddi imlâ hatalarıyla kaydedilmiş ve sırayla şu şekilde yazılmıştır: مُوَاحِدَةٌ , طَبِخٌ , هُبُوطٌ , نُزُولٌ , خُرُوجٌ

5. Sarf bilgisinin yetersizliği veya transkripsiyon okumadaki başarısızlık gibi sebeplerle, kimi ism-i tafdil ve sıfat-ı müşebbehe kalıpları sonundaki Elif-i maksûrelerin Elif-i memdûde biçiminde kayda geçirildiği dikkat çekmektedir. أَذْهَاءٌ (daha dâhi/kurnaz) yerine أَذْهَاءٌ ; kezâ لَهْنَاءٌ (soluk soluğa kalan kadın) yerine لَهْنَاءٌ yazılmış olması gibi.

6. Mutçalı sözlüğünde imlâya dair en karakteristik hatalardan bir diğeri de ism-i mensuplarla ilgili olanıdır. Esâsen morfolojik bakımdan ism-i mensûbun en belirgin alâmeti olan 'kelime sonundaki şeddeli Yâ' harfi, sözlükte yer alan hemen bütün örneklerde ihmâl edilmiştir. Anlaşıldığı kadarıyla müellif, baz aldığı kaynağın transkripsiyon okuma esaslarını yeterince dikkate almadığı için böyle bir hataya düşmüştür. Zira Hans Wehr'in sözlüğünde ism-i mensuplar için öngörülen latinize biçim, "kelimenin son harfinin mâkabline bir uzatma konulmasıdır". Dolayısıyla kaynakta **insâni** şeklinde latinize edilen kelime Arapça'ya çevrilmek istendiğinde **إِنْسَانِي** değil, **إِنْسَانِي** biçiminde kaydedilmeliydi. Benzer durum دَمَوِي , خَيْرِي , فَنِّي , عِلْمِي , دِينِي vb. sözcükler için de geçerlidir.

7. Son harflerin harekesini belirtmeme eğilimi, bir önceki maddenin yanında başka bazı durumlarda da sorun yaratabilmektedir. Sözelimi ism-i tafdil sığasındaki bir sözcüğün son harfine hareke konulmadığı takdirde, sarf bilgisi yetersiz birinin bu son harfi tenvinli okuma riski doğmaktadır. Bu yüzden, bunların sonlarının tenvin kabul etmediğinin sözlükte mutlaka işaret edilmesi gerekir. Dolayısıyla

Mutçalı sözlüğünde son harf harekesi belirtilmemiş olan **أَخْرَسُ** , **أَحْوَجُ** , **أَقْصَرُ** , **أَزْسَخُ** , **أَشْمَلُ** gibi sözcükler; **أَحْوَجُ** , **أَخْرَسُ** , **أَقْصَرُ** , **أَزْسَخُ** , **أَشْمَلُ** şeklinde yazılmalıdır.

8. Mankûs ve maksûr isimlerin son harf harekelerinin durumu da Arapça'da sorun teşkil eden bir konudur. Bu noktadaki tereddütlerin giderileceği bir başvuru eseri olması gerektiği halde Mutçalı sözlüğünün bu kritik noktada da yardımcı olamadığı görülmektedir. Buna tipik bir örnek **أَب** maddesidir. Bu sözcük bu şekliyle Ağustos anlamına geldiği halde, Mutçalı aynı imlâ biçimini **يَأْبَى** / **أَبَى** fiilinin ism-i fâili olan **أَب** (الْأَبِي) için de kullanmıştır. Benzer hatalar **مُرَاءٍ** (doğrusu: **مُرَاءٍ**) ; **مُكَارٍ** (doğrusu: **مُكَارٍ**) ; **قَانَ** (doğrusu: **قَانَ**) ; **أَوَانَ** (doğrusu: **أَوَانَ**) örnekleri için de geçerlidir.

Aynı şekilde, mâkableri tenvinli yazılması gereken pek çok Arapça isim yine transkripsiyon okuma hatasının bir neticesi olarak tenvinsiz yazılmıştır: **صَبَا** (doğrusu: **صَبَا**) ; **رِضَا** (doğrusu: **رِضَا**) ; **مَأْوَى** (doğrusu: **مَأْوَى**) ; **مُسَمَّى** (doğrusu: **مُسَمَّى**) ; **مَزْعَى** (doğrusu: **مَزْعَى**) ; örnekleri için de geçerlidir.

9. Mutçalı sözlüğünde yer yer göze çarpan hata gruplarından biri de nahvî (gramatikal) yanlışlıklardır. Mübteda-haber, fiil-fâil, meçhul fiil-nâibü'l-fâil, sıfat-mevsuf, muzâf-muzâfun ileyi uyumsuzlukları, keza mefûlün bih'in, câr ile mecrûrunun, sayı ile temyizinin ve taaccüb sığasının unsurlarında görülen hatalar bu türdendir. Bunlara ilişkin çok sayıda örnek zikredildiğinden burada ayrıca örneklemeye gidilmeyecektir.

10. Hemzenin imlâsına ilişkin hataların bir kısmı transkripsiyon okumadaki başarısızlığa atfedilebilirse de, diğer bir kısmı Hans Wehr'in kat' ve vasıl hemzelerini ilk harfte dikkate almayan özensiz uygulamasını taklit etmekten kaynaklanmıştır. Mutçalı, Hans Wehr sözlüğünde yer alan **أَم** , **أَسَاس** , **أَخَذَ** , **أَجَلَ** , **أَذَنَ** ve **أَدِيبَ** gibi sözcükleri aynı şekilde sözlüğüne almıştır. Halbuki bunların; **أَمَّ** , **أَسَاسٌ** , **أَخَذَ** , **أَجَلَ** , **أَذَنٌ** , **أَدِيبٌ** şeklinde yazılması gerekirdi. Ayrıca Mutçalı'nın, Hans Wehr'de doğru şekilde yazıldığı halde, kendi sözlüğüne yanlış olarak geçirdiği pek çok örneğe daha önce temas edilmişti. Bunlar özetle, Hemzenin ortada ve sonda yazılışlarındaki

hatalar; zaman zaman da gereksiz yere uzatılması, kaybolması, aslında yok iken lüzumsuz yere konulması v.b. şeklinde ortaya çıkan yanlışlıklardır.

11. İsimlerin çoğul biçimlerinin imlâsında ortaya çıkan hatalar da müstakil bir kategori teşkil edecek yoğunluktadır. Yine İngilizce transkripsiyon sistemini yanlış okumaktan kaynaklandığı gözlemlenen bu hatalara dair zengin bir örnekleme yukarıda yapılmıştır.

12. Bunların dışında Mutçalı sözlüğünde değişik açılardan yanlış yazılmış çok sayıda madde başı ve kelime bulunmaktadır. Bu sözcüklerin bir kısmında olması gereken harfler düşürülmüş, bir kısmında olması gereken harfin yerine başka bir harf getirilmiş, diğer bazısında ise araya tamamen alakasız başka harfler girilmiştir. İlave olarak, sözcüklerin hareke, şedde, cezim ve med durumlarına ilişkin pek çok imlâ yanlışlığı da dikkatlerden kaçmamaktadır.

13. Sözlükte göze çarpan bir diğer önemli bir eksiklik de, Hans Wehr'de bulunduğu ve son derece önemli olduğu bilindiği halde büyük bir olasılıkla gözden kaçtığı için bazı önemli madde başlarının sözlüğe alınmamış olmasıdır. Ayrıca güncellenmemesine bağlı olarak, Mutçalı sözlüğü; “çet yapma/çetleşme (دُرْدَشَةُ)” ; “küreselleşme (عَوْلَمَةٌ)” ; “internet (الْإِحْتِبَاسُ)” ; “özelleştirme (خَضْخَضَةٌ)” ; “sera etkisi (الْحَرَارِيُّ)” ve “bomba yüklü araç (سَيَّارَةٌ مُفَحَّخَةٌ)” gibi pek çoğu son 15-20 yıl içerisinde hayatımıza giren modern sözcük, kavram veya terimi karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Bütün bunlardan sonra son söz olarak diyebiliriz ki, sahip olduğu popülariteye ve gördüğü olağanüstü ilgiye rağmen, onlarca baskısı yapılan sözlükte çeviriden, transkripsiyon aktarımından, temel gramer ve sarf bilgisi eksikliğinden ya da genel olarak dikkatsizlik ve ihmalden kaynaklanan mühim ve fâhiş hatalar tekrarlamaya devam etmektedir. Ancak içerdiği bütün hatalara rağmen, Serdar Mutçalı'nın *Arapça-Türkçe Sözlük (الْمُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ)* adlı çalışması, Türkiye'de Arapça sözlük kullanmak durumunda olanların ihtiyaç duyacakları temel kaynaklardan biri olmaya devam etmektedir. Bizim burada işaret etmeye çalıştığımız hataların giderilmesi durumunda, eserden beklenen verimin daha da artacağını umabiliriz.